

Have bladet

Stauder til surbund, s. 10

Der er mange andre planter end rododendron, der kan forskønne surbundsbedet.

Artiskokker skal startes tidligt, s. 18

Artiskok er en yderst dekorativ staude, der pryder enhver have.

Fra hovedbestyrelses- mødet, s. 36

Gruppedebatter i hovedbestyrelsen fremmer beslutninger og udviklingsarbejde gør Kolonihaveforbundet klar til fremtiden.

LEDEREN

Af Preben Jacobsen
Forbundsformand

Havesæsonen er slut og vi har lukket vores haver ned. Når vi ser tilbage og gør status, må vi konstatere at det ikke har været den bedste sæson, vel den værste i flere år.

På trods af de dårlige betingelser har vi alligevel igen i år vist, at der skal mere end dårligt vejr til at ødelægge glæden ved at arbejde med jorden og dyrke alle de mange forskellige afgrøder som ser dagens lys i vores haver.

KOLONIHAYER FOR ALLE

Kolonihaven er det sted hvor der er den største mangfoldighed, både i forhold til de mange forskellige afgrøder og blomster vi dyrker, men også blandt vores medlemmer, hvor vi lever op til vores nye slogan fra temadagene - *Koloni haver for alle*.

PRÆMIERINGSORDNINGERNE

Afslutningen på sæsonen er samtidig tiden hvor forbundets præmier for veldyrkede haver, børnevenlige haver, miljøvenlige haver og konsulentens præmie uddeles. Igen i år kan vi konstatere, at der kommer stadig flere yngre medlemmer blandt præmietagerne; det er dejligt at vores yngre medlemmer viser interesse for fællesskabet og det "grønne" arbejde i vores foreninger. Det viser at koloni haver er andet og mere end byggegrøder, skellinjer og vurderingsregler.

TILBAGEBLIK

Ser vi tilbage på 2017 har det været et travl år, koloni haven er populær som aldrig før, og der stilles store krav til os, både fra vore medlemmer, udlejere og ikke mindst lovgivningen, der ram-

mer os, hertil kommer forhandlinger omkring lejekontrakter, byggegrøder og kloakering mm.

STOR AKTIVITET

Organisatorisk har 2017 været et år med stor aktivitet hvor en del af resultaterne først viser sig til næste år, hvor vi kan se frem til en ny hjemmeside, et nyt medlemssystem, der giver os en bedre kontakt til jer, vores medlemmer, og et nyt, opdateret vurderingsværktøj.

TEMADAGENES BETYDNING

Noget af et vigtigste, der er sket i 2017, er hovedbestyrelsens temadage. Vi kan allerede se de første resultater i forbindelse med afviklingen af vores hovedbestyrelsesmøder, hvor vi oplevet en større involvering og bedre afvikling af møderne. Et ønske om at styrke vores service og vores kommunikation, både den faglige og politiske, har medført at vi har ansat to nye medarbejdere på kontoret.

KOLONIHAVE
FORBUNDET

Forbundets hovedkontor og redaktion

Smedeholm 13C, 2. th, 2730 Herlev.

Tel. 38 28 87 50

E-mail: info@kolonihave.dk

Hjemmeside: www.kolonihave.dk

Kontorets telefon- og åbningstider:
mandag-torsdag 10-15, fredag 10-13

Announceekspedition

Hjemmeside: www.mediekampagne.dk

Tel. +45 22 33 44 72 – martin@mediekampagne.dk

NYT DOMICIL

Det betyder at vi efter over 60 år på Frederikssundsvej er flyttet til nye og større lokaler i Herlev, da de gamle lokaler både pladsmæssigt og funktionelt var blevet for små.

UDSIGT TIL TRAVLT 2018

2018 bliver derfor på mange måder et spændende, men også travlt, år med implementering af de nye systemer, afslutning af temadagene med udarbejdelse af visioner og handlingsplaner og sidst men ikke mindst vores kongres i Odense i september. På gensyn til et travlt 2018.

På forbundets vegne ønskes alle medlemmer og tillidsfolk en rigtig god jul og et godt nytår.

INDHOLD

- 2 LEDEREN
- 4 GLIMT FRA KOLONIHAVEFORBUNDET
- 6 AKTIV I HAVEN — DECEMBER – MARTS
- 9 SALVIER TIL KRYDDERURTEHAVEN
- 10 STAUDER TIL SURBUND
- 12 TIL HAVEN
- 16 GODE BØGER
- 17 JUL I MORFARS PRYDHAVE
- 18 ARTISKOKKER SKAL STARTES TIDLIGT
- 20 DET DEKORATIVE JULEÆBLE
- 22 ER KØKKENHAVEN VINTERKLAR?
- 24 KRUKKEKLAR TIL VINTEREN
- 26 HAVEBLADETS ABC
- 27 DEN SYGE SIDE
- 28 VI NÅEDE DET, VI NÅEDE – OG DET ER GODT NOK
- 30 I FORBIFARTEN
- 31 DRÆBERSVAMPEN
- 32 DEN GRØNNE TELEFON
- 33 KONSULENTMØDE 2017
- 34 ODENSES KOLONIHAYER
- 35 FORBUNDET SKAL VÆRE PROFESSIONELT
- 36 FRA HOVEDBESTYRELSESMØDET
- 40 KOLONIHAVEFORBUNDETS FORSIKRINGER
- 41 KOLONIHAVEJURA
- 42 SET OG HØRT

Forsidebillede: Grethe Bjerregaard • Redaktion: Forbundsformand Preben Jacobsen (ansvarshavende) • Grethe Bjerregaard • tilknyttet redaktionen: hovedbestyrelsesmedlemmerne Ole Michél og Preben Sørensen • landskabsarkitekterne Ole Statta og Hans Preisler • Direktør Ditte Jensen • Hvor intet andet er nævnt er illustrationer af artiklens forfatter. Redaktionen påtager sig intet ansvar for stof, der indsendes uopfordret til Havebladet • Layout og tryk: Spine Studio og Hørdum & Engelbreth. Eftertryk er ikke tilladt • Havebladet 1/2018 udkommer ultimo marts 2018. Redaktionelt stof fra foreningerne til Havebladet 1/2018 udbedes til redaktionen senest 23.01.2018 • oplag ca. 39.500. ISSN: 0017-8497.

GLIMT FRA KOLONIHAVEFORBUNDETS ÅRLIGE KONSULENTMØDE

Pometet

Toftegaard

Närlunda Koloniförening

H/F Klostermosen

Splendor plantskola

Sofiero

Kelleris Vingaard

AKTIV I HAVEN

Af Jann Poulsen

Konsulent i Sydøstfyns kreds

DECEMBER

Der er ikke meget at gøre i kolonihaven; dog kan sarte planter beskyttes med grene. Er jorden ikke frosset kan der plantes løvfældende træer og buske. Beskæring kan foretages.

Døgnet's gennemsnitstemperatur 1,6 °C.

Husk: Er der en gammeldags regnmåler skal den tages ind om vinteren.

Husk: At tømme udendørs vandtønder så frostsprængning udgås.

STEDSEGRØNNE PLANTER

Stedsegrønne planter kan udtyndes og beskæres. Klip tilbage over sideskud, så det ikke kan ses at planten er beskåret, blot fornemmes. Det afklippede materiale kan bruges til at beskytte sarte planter, ligesom noget af affaldet kan bruges som dekorationsmateriale i krukker.

ROSER

Noget af det afklippede materiale kan bruges til at beskytte højstammede roser. Det er okulationsstedet, som er placeret et stykke oppe, der hvor sidegrenene kommer, der skal beskyttes, da podestedet er følsomt overfor hård barfrost. Det stedsegrønne materiale bindes omkring podestedet. Brug ikke plast til beskyttelse for det bliver for varmt og fugtigt. Der skal bruges et luftigt materiale – f.eks. grangrene. Hos lave roser er det okulationsstedet, som er placeret under jordoverfladen, hvor det kan være en fordel at stikke stedsegrønne grene ned i jorden omkring roserne.

KRUKKER MED TRÆAGTIGE PLANTER

Krukker der har stået på terrassen i sommer graves evt. ned i køkkenhaven og dækkes med gran eller placeres frostfrit i væksthuse. Roden kan fryse hvis krukken står ubeskyttet oven på jorden/fliserne i en frostperiode.

PLÆNEKLIPPEREN

Plæneklipperen rengøres og de bevægelige dele smøres.

VÆRKTØJET

Værktøjet rengøres grundigt inden det sættes til side for vinteren. Træskafter kan evt. slibes og males eller ferniseres. Metal smøres ind i olie. Også sakse bør slibes og smøres.

STEDMODER

Er der plantet stedmoderplanter ud i nogle af kolonihavens bede skal planternes dækkes med grangrene.

Brunfelsia kan stå i krukke i haven om sommeren men skal vinteropbevares frostfrit.

JANUAR

Havens planter er gået i dvale men under jordoverfladen kommer der langsomt liv i løg- og knoldvæksterne, ikke mindst de tidlige som vintergæk og erantis. Der kan være sne på planterne som kan give flotte skulpturelle virkninger. I perioder med hård frost kan bladene på de stedsegrønne, bladbærende planter hænge nedad, det mindsker fordampningen.

Døgnet's gennemsnitstemperatur 0,0 °C.

Husk: På lune dage sidst på måneden kan beskæring af frugttræer begynde.

Undgå: At beskære stenfrugt (blomme, kirsebær, fersken m.fl.). Der er svampesygdomme, som kan angribe ved beskæring om vinteren. Vent til træerne begynder at gro i april.

BESKÆRING

Havens prydbuske kan beskæres, sørg for god udtynding så der kommer lys og luft ind i midten af planten. Klip gerne over udadvendende skud – det giver bredere buske. Fjern enkelte gamle grene helt nede ved jorden, det sikrer nye skud fra bunden af planten, så den forbliver med blade helt fra jorden. Buske, som blomstrer om foråret, beskæres først efter afblomstring, ellers klippes blomsterne af. Det gælder *Forsythia*, *Ribes*, kirsebærkornel o.m.fl.

JULETRÆET

Juletræets glansperiode er overstået men i kolonihaven kan grenene fra

Angreb af sneskimmel på græsplæne.

træet gøre gavn. Havens sarte planter, f.eks. roserne, vil have godt af at blive beskyttet med grangrene, som kan stikkes ned i jorden omkring planten i en tøvejrperiode. Andre frostsarte planter bør også beskyttes.

GRÆSPLÆNEN

Sneskimmel kan forbygges ved at rive græsplænen godt igennem med en grov rive. Hvor der dannes snedriver spredes disse og smeltning fremmes ved rivning. Er græsset dækket af blade og sne over en længere periode kan der opstå sneskimmel, der skæmmer græsplænen til foråret.

PERGOLA

En pergola kan give højde i haven og spændende gange, hvor pergolaens stolper kan være dækket af slyng-/klatreplanter og en vindrueplante kan der nok også findes plades til.

En solid pergola kan bygges af robinietræ, som kan klare sig i op til

Tråd kan sættes på stammer af unge æbletræer som beskyttelse mod harer.

40-50 år; det gælder også for stolperne gravet ned i jorden. Robinietræ er ikke billigt, men det holder.

Højden på en pergola fra jord til underkant af overligger kan være 2,20 meter og afstand 2,20 m mellem stolperne. Målene er omtrentlige og kan varieres alt efter pladsen til pergolaen.

DYR I HAVEN

Harer kan være grådige efter havens planter når vinteren er hård og lang. Barken på unge frugttræer er en delikat spise for harer, ligeledes er gyvel. Disse planter beskyttes mod angreb ved at sætte trådnæt omkring planterne.

VÆKSTHUSET

I milde vintre kan der graves blokke op af erantis, vintergækker m.fl., de pottes og sættes i væksthuset. Violblokke kan pottes og kommer hurtig i blomst. Fjern visne blade og stilke da de ellers nemt kan rådne. Purløg og rabarberblokke kan ligeledes pottes og placeres i væksthuset. Til at beskytte/isolere væksthuset kan der opsættes bobleplast.

FEBRUAR

Vinterjasminen – *Jasminum nudiflorum* – står med gule blomster; afskærne grene kan holde i vand i stuen en uges tid. Grene af tidligt blomstrende prydbuske kan klippes af og drives frem til blomstring inden døre. Tidlig blomkål kan plantes ud væksthuset. Slyng-/klatre- og espalierplanter kan bindes til stolper og mure, udttynding af planterne kan foretages. Sne rystes af havens stedsegrønne planter.

Døgnet gennemsnitstemperatur 0,0 °C.

Husk: Tykke, opsvulmede knopper på solbær skyldes mider, ryd busken.

Undgå: At beskære når der er hård frost, grene kan frostsprænges

STAUDER I POTTER

Mange stauder – som akeleje, *Primula*, *Doronicum* – kan graves op i en

Primula kan graves op, pottes og drives frem.

tøvejrperiode, plantes i spande og anbringes i væksthuset hvor de tidligt vil begynde at blomstre. Liljer kan også drives tidligt frem, især *Lilium regale* og *Lilium speriosum* er egnede. Er der roser i væksthuse kan de beskæres, da de snart begynder at sætte nye skud.

FRUGTTRÆER

I forbindelse med beskæring af frugttræer kan der skæres podekviste. En podekvist er et blyantstykt, etårigt skud. Kvistene bundtes og der sættes navn på. Kvistene opbevares i fugtigt grus til de skal bruges til ompodning i april.

BESKÆRING AF NØDDER

De største og fleste nødder på hassel kommer på de gamle grene. Ved beskæring er det især de unge der skal fjernes og de gamle blive stående.

Jasminum nudiflorum i blomst.

Beskæring af hassel kan sammenlignes med beskæring af ribs, hvor man fjerner 1/6 del af grenene hvert år hvorved der skabes en langsom fornyelse. Er hasselbuske blevet for store kan de fornyes ved total nedskæring af alle grene til 10-20 cm over jorden.

VÆKSTHUSET

Blev væksthuset ikke desinficeret i efteråret vil det være en god foranstaltning at gøre det nu. Alt glas og alle sprosset vaskes både ind- og udvendig med lunkent vand og brun sæbe.

Tomater kan sås inde i stuevinduet sidst på måneden. Find et sted hvor der er mest muligt lys, da det giver de bedste planter.

Gulerødder, radiser, spinat og kørvel kan sås sidst på måneden. Opstart evt. inde i huset. Frø kan sås i potter med to frø i hver.

Ærteblomst og levkøj kan sås og dyrkes som afskæringsblomster.

Præfabrikerede formeringskasser, der opvarmes med el, kan være praktiske at anvende til tidlig opstart i væksthuset

Det er tiden at få bestilt frø hjem til tidlig produktion.

MARTS

Solen kommer mere på himlen og lysten til at få jord under neglene stiger. Jordtemperaturen er stadig lav i marts så vent lidt med aktiviteterne. Frugttræerne kan beskæres og podekviste tages fra. Væksthuset rengøres og der gøres klar til såning af sommerblomster, der er længe om at udvikle sig.

Døgnet's gennemsnitstemperatur 2,3 °C.

Husk: Sommerens løg- og knoldvækster kan lægges på en solrig plads. Det gælder *Freesia*, *Gladiolus* og fuglemælk (*Ornithogalum*).

Undgå: At fjerne vinterdækket fra havens sarte planter. Frost kan ødelægge de første sarte spirer.

TRÆER OG BUSKE

Beskæring

De forårsblomstrende udtyndes/beskæres efter blomstring. Trænger hækken til en kraftig beskæring er tidspunktet godt. Når jorden er frostfri kan der evt. plantes ny hæk.

Sommerblomster kan sås i væksthuset evt. i vindueskarmen.

Stikkelsbærræber

Kan forebygges ved udtynding, så der kan komme masser af luft ind i planten. Og spar på kvælstofgødning. Evt. hårdt angrebne planter udskiftes.

JORDPLEJE

Forkert behandling af jorden kan være årsag til at kulturerne mislykkes. Når jorden i løbet af måneden bliver lys i knoldene arbejdes den godt igennem med en håndkultivator – bedre end at fræse – det giver en god knoldstruktur, som hindrer fordampning og der spares på vandreserverne, der er samlet i jorden i løbet af vinteren. Nøgne jordstykker kultiveres med passende mellemrum.

TIDLIGE KARTOFLER

Kartofler ægges til forspiring, gerne i let fugtig spagnum, lyst og gerne ved 12 °C.

Blommer beskæres ikke om vinteren. Først tæt ved løvspring og om sommeren; senest efter høst.

DAHLIA (GEOGINER)

Sunde, overvintrede knolde sættes til forspiring. Nye skud kan anvendes til formering.

Skuddene/stiklingerne kan sættes i en sandblandet jord i potter. Anbringes lyst, varmt og frostfrit. Dækkes med plast, må denne ikke hvile på stiklingerne.

KOMPOSTDYNGEN

Et sold – en træramme med en bund af trådvæv – maskestørrelse 1-2 cm, kan sortere grove og uomsatte plantedele fra Kompostdyngen. Brug komposten til jordforbedring ved plantning, den indeholder næring. Resten lægges som jorddække mellem roser. Kan også anvendes ved topdressing af græsplænen.

PLANLÆG INDKØB

Hvordan gik det sidste år og passede indkøbet? Hvor skal der sås i år? Sædskifte er vigtigt. Dyrk aldrig den samme afgrøde på samme jordstykke to år i træk, derved undgås jordtræthed. Det er udbyttet der tæller.

Prydbuske kan beskæres/udtyndes, så de er harmoniske.

SALVIER TIL KRYDDERURTEHAVEN

Af AneMette Olesen
Haveskribent

Ved ordet salvie vil nogle måske forstå et rødt eller blåt sommerbed med etårige, rigt blomstrende salvieplanter, men hvis man nævner navnet salvie for en urtegartner vil ordet give associationer til de mange arter og sorter, der bruges kulinarisk.

Salvien hører til i ethvert vel-assorteret krydderurtebed og da den tilhører en varieret og meget artsrig familie vil man kunne dyrke flere salvier som krydderurter. Man kan også have dem inden for rækkevidde som duftplanter og indsnuse de parfumerede dufte som flere planter afgiver ved berøring. I landene omkring Middelhavet vokser salvien vildt på stenet, tør og mager jord. Det er stadig et godt gammelt husråd at drikke urtete af salvie når halsen driller eller man har fået forstoppelse. Da salvier også er nøjsomme planter, vil de kunne dyrkes på sommerhusets grund eller på steder hvor jorden er solrig, tør og næringsfattig.

Der findes et stort udvalg af salvier i handelen og flere kan sås fra frø. Her skal blot præsenteres tre af de salvier der anvendes i køkkenet og som fås i handelen.

SØLVSALVIE *SALVIA ARGENTEA*

Denne salvie dyrkes nok især for de meget kraftigt behårede blade, der er bløde at røre ved og som giver et sølvagtigt skær. Planten er toårig men kan opføre sig som flerårig hvis den vokser på en veldrænet jord. Når planten springer i blomst den efterfølgende sommer fremkommer høje blomsterstande med hvide læbeblomster. Planten har en mild duft og kan finhakkes og anvendes i te.

SPÆNDENDE FRUGTSALVIER

Ananassalvie *Salvia elegans* dufter så dejligt af ananas at den overrasker enhver der nulrer bladene. Ananassalvien plantes først ud i havens bede når faren for nattefrost er ovre og den kommer sent i blomst om efteråret, så mange når slet ikke at se de smukke postkasserøde blomster. I varme somre fremkommer de dog tidligere. Planten bør tages ind før nattefrost i oktober og bør da klippes let tilbage og overvintres i et frostfrit rum. I dag kan vi også få salvier der dufter af honningmelon, honningmelonsalvie, eller appelsin, orangesalvie. De ligner ananassalvien af ydre men får mindre blade og kommer tidligere til blomstring i juni og juli. De kan opstammes og vil måske snart dukke op som potteplanter i handelen. Ingen frugtsalvier er vinterhårdføre og tages ind før frost.

Solbærsalvie *Salvia grahamii* er den seneste nyhed af duftende salvier. Det er en tæt, busket salvie med græsgrønne, rundede blade og ved nulring af bladene fremkommer en dejlig, kraftig duft af solbær. Den får mørkrosa, pænt store, enkelte læbeblomster allerede i juli og er en overraskende god teplante. Den tåler en overvintring ude hvis den står et sted hvor der er læ og nogenlunde frostfrit. Dæk den til med grangrene mod den værste barfrost. Den vil også kunne overvin-tre tildækket i væksthushus.

STAUDER TIL SURBUND

Af Erling Steen Mikkelsen

Konsulent i Holstebro-/Herning- og Ikast kredsene
og Carsten Juul, Konsulent i Aarhuskredsene

Stauder er urteagtige, flerårige planter, der hvert efterår forsvinder fra jordens overflade for derefter næste forår igen at dukke op med fornyet vækstkraft.

Når vi taler om planter til surbundsbedet er det ofte *Rhododendron* der først falder os ind, men der findes rigtig mange andre planter, der kan forskønne bedet og navnlig gøre bedet meget mere spændende hen over året. Hertil høre ikke mindst stauderne, for med dem kan man rigtigt lege med farver og blomstringstider. De er tilmed gode til bunddække. *Rhododendron* er spændende i to måneder medens forskellige stauderne kan pynte bedet resten af året.

Foto: Grethe Bjerregaard

PRIMULA JAPONICA –
ETAGEPRIMULA

Jordbund: Gerne humusrig.

Lysforhold: Fuld sol til halvskygge.

Formering: Frø eller deling.

Plantetæthed: 6-8 planter pr. m².

Bladene sidder i tætte, store rosetter, der dækker jorden fint. Blomsterne kommer i juni-juli, ofte i 4-6 etager på 40-60 cm høje stilke. Findes i hvide og røde farver. For at undgå frøspredning bør frøstandene klippes af efter blomstring.

ASTILBE CHINENSIS 'PUMILA' –
ASTILBE

Jordbund: Surbund, må ikke tørre ud.

Lysforhold: Fuld sol til halvskygge.

Formering: Deling.

Plantetæthed: 8 planter pr. m².

Bladene er friskgrønne, tætsiddende, og højden ca. 20 cm. Blomsterne er ca. 30 cm høje og sidder i akslignende blomsterstande. Blomstertider er august-september. Planten er velegnet til bunddække i surbundsbedet.

DODECATHEON MEDIA –
GUDEBLOMST

Jordbund: Surbund.

Lysforhold: Fuld sol til halvskygge.

Formering: Frø, deling el. rodstiklinger.

Plantetæthed: 10-11 planter pr. m².

Bladene vokser i rosetter der bliver ca. 10 cm høje. De meget smukke blomster kommer i maj-juni. Planten visner væk efter blomstring, derfor kan den evt. plantes sammen med *Hosta* el. lign., der så vil tage over.

GENTIANA SINO-ORNATA – ENSIAN

Jordbund: Sur og næringsrig, gerne med fyrrenåle og egeblade.

Lysforhold: Sol midt på dagen.

Formering: Deling forår.

Plantetæthed: 8-10 planter pr. m².

De næsten nåleformede blade sidder tæt på de nedliggende grene med basis i en roset. De endestillede, oprette, klokkeformede blomster kommer i august – oktober og er iøjnefaldende azurblå. Passer fint sammen med andre bundplanter både i surbundsbedet og i stenbedet.

LEWISIA COTYLEDON – LEWISIA

Jordbund: Stenpartier eller surbund.

Lysforhold: Fuld sol til halvskygge.

Formering: Bedst med nyhøstet frø.

Plantetæthed: 10 planter pr. m².

De stedsegrønne blade vokser ved jorden i rosetter. Blomsterne kommer fra maj og sidder på 15 cm høje stilke. *Lewisia* blomstrer hele sommeren og fås i næsten alle farver.

Foto: Grethe Bjerregaard

MECONOPSIS BETONICIFOLIA – TIBETS BLÅ VALMUE

Jordbund: Dybmuldet, næringsrig og gerne til den sure side.

Lysforhold: Halvskygge.

Formering: Frø, selvsåning.

Plantetæthed: Enkeltvis el. i spredte grupper imellem andre planter

Bør kun plantes som underplanter i et ældre, etableret surbundsbed, da det vigtigste krav er læ og en let fugtig og kølig bund. Planten bliver ca. 80 cm høj. De blå Blomster, der minder om valmuer, kommer i juni - juli. De dekorative frøkapsler indeholder mange små frø.

RAMONDA MYCONI – RAMONDA

Jordbund: Humus- og næringsrig.

Lysforhold: Halv- til helskygge.

Formering: Frø og bladstiklinger.

Plantetæthed: 12-15 planter pr. m².

De stedsgrønne blade er mørkgrønne og rynkede. Både blade og blomster kommer fra midten af en roset. De bør altid plantes skråt så vand kan løbe af bladene af sig selv. De små smukke, femtallige blomster er lyst violetblå og kommer i maj - juni (der findes hvide og rosa sorter).

SOLDANELLA ALPINA – ALPEKLOKKE

Jordbund: Veldrænet sur jord.

Lysforhold: Fuld sol til halvskygge.

Formering: Frø.

Plantetæthed: 10-12 planter pr. m².

De runde, nyreformede blade, der er stedsegrønne, vokser ud fra en roset. Fra rosetten kommer også de lavedelblå til blåviolette blomster i maj - juni. De smukke blomster er som nikkende og frynsede klokker.

TIL HAVEN

OVERVEJELSER VED KØB AF MOTORSÅV

Jonsered, en af de store leverandører af motorsave og tilhørende udstyr til private som professionelle i Danmark, giver gode råd om de overvejelser, man bør gøre sig for køb og brug af en motorsav. Først og fremmest er det vigtigt at gøre sig klart, hvilket behov du har. Er det kun til haven i ny og næ, eller skal den også ofte klare træfældninger og sankninger i skoven. Sikkerheden er i alle tilfælde det vigtigste, det er et seriøst stærkt stykke værktøj, vi har med at gøre. Check om saven har de nødvendige sikkerhedsforanstaltninger som kastbeskyttelse, kædebremse, højrehåndsværn og kædefanger. Er håndtagene også beskyttet mod vibrationer? Når du skal vælge, så pas på med at få en sav med for lidt power, det fortryder de fleste. Check også de tekniske forhold. Tilstoppes luftfiltersystemet af savsmuld? Er saven nem at efterse og vedligeholde? Er der en god brugsvejledning? Husk også at vurdere, om du skal have sikkerhedsudstyr. F.eks. er hjelm med øjenbeskyttelse og høreværn et must, og det er fornuftigt med sikkerhedsbukser med savværn, gode handsker og støvler med sikkerhedssnude og skæreindlæg. Se mere på www.jonsered.dk

— Hans Preisler

VINTERGÆK

En rigtig forårsbebuder som tidligt viser sine grønne blade og snart de hvide blomster. Den almindeligste vintergæk er *Galanthus nivalis* der bliver 10-12 cm høj. Der findes mange underarter. V-mærket på den indre klokke kan variere fra meget smalt til bredt og tykkere.

— Jann Poulsen

BETON OG NATURSTEN

I det lille vandløb kan der lægges en trædesten, så er det nemmere at komme over. Her er vandløbets sider udført i beton og for variation er nedstøbt natursten af forskellig størrelse og farve. Vandplanter giver liv til vandløbet.

— Jann Poulsen

FUGLEFODRING

Ved at lægge lidt forskelligt foder ud til småfuglene er det muligt at få en stor variation af fugle i kolonihaven. Fodring kan foregå i fuglehus, men det kan også ske på græsplænen. Solsorten vil gerne have æbler. Alle vil gerne have mulighed for at kunne få vand og fuglebadet pynter i haven vinter og sommer.

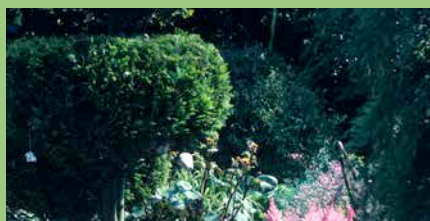
— Jann Poulsen

REFILLS TIL FYRFADSLYS

Soys Ecologist Chandles introducerer nu på markedet de håndlavede soyafyrfadslys som refills i Danmark. De miljøvenlige soyafyrfadslys brænder i seks timer og i startersættet får du 50 stk. og 4 fyrfadsstager af glas. Alle fyrfadsstager er håndlavet i Hellerup, hvor Soys hører hjemme. Refillsnyheden er 100 stk. der hverken indeholder GMO, phtalater, petrokemi, palmeolie, hormoner, animalske produkter, pesticider, parabener eller andre giftstoffer. Der bruges heller ikke soja fra regnskovsområder. De soder ikke og astmatikere og andre siges at kunne tåle de duftfrie soyaly. Se mere på www.soysecologistchandles.dk/en/pure-collection.

— Hans Preisler

FORMKLIPPET CYPRES

Mange cypresser vokser lagdelt med grenene og det giver mulighed for at klippe planten i forskellige runde former.

— Jann Poulsen

PLEJ FUGLENE – SÅ PLEJER DE DIN HAVE

Hvis man ønsker en have, hvor der er balance mellem nytte- og skadedyr, må man blandt andet alliere sig med havens fugle. Især musvitter og blåmejer hjælper godt til med at holde skadedyrene væk, de spiser nemlig både bladlus og kålsommerfuglens larver. Fugle trives bedst i en have, hvor der ikke anvendes gift og hvor der er hjørner med krat, stedsegrønt, hjemmehørende træer og buske, mange frøstande fra stauder om efteråret, og hvor der fodres vinteren igennem. Den vigtigste ingrediens i fuglefoderet er fedt, derfor kan man let blive snydt, når man køber de færdige blandinger, hvor hovedbestanddelen ofte er majs og korn. Det kan derfor bedst svare sig selv at blande foderet. Køb fedtholdige frø af solsikke og hamp, rosiner og knuste nødder og bland dem op med smeltet, ukrydret svine-, fåre- eller oksefedt. Hæld foderet i overskårne kokosnødder, et stykke træ med huller i eller direkte på foderbrættet. Solsorten sætter desuden stor pris på halvbløde æbler lagt direkte på jorden. Fuglene bør fodres helt frem til april, hvor ynglesæsonen begynder. Hvis du virkelig vil forkæle dem, sætter de også pris på frisk vand hele året. For at undgå rotter, skal man sikre sig, at der er mindst mulig spild fra foderautomaterne eller blande foderet med ovenstående slags fedt og hænge det op, hvor kun fuglene kan nå det. Sørg også for ikke at overfodre, så de har spist op til natten. Læs mere om vejledning om fuglefodring med mere på Dansk Ornitologisk Forenings hjemmeside: www.dof.dk.

— Mia Stochholm

Det kan være fristende at fjerne visne staudetoppe om efteråret, men frøene er en vigtig fødekilde for havens fugle. Her spiser en flok skovspurve frø af anisisop.

RÅD OM TRAILERE

Bridgestone giver gode råd om trailere. Efteråret byder på ture til genbrugspladsen med haveaffald og beskårne grene og stammer. Vi bruger ikke traileren så ofte, så husk at kontrollere din trailer inden du kører ud. F.eks. dæk, dæktryk og mønsterdybde. Vi kører ofte med tunge læs, hvilket øger bremselængden. Og så skal du sikre dit læs, så du ikke taber grene mv. under kørslen. Spænd reb, sikkerhedsremme og presenninger over ladet, så ikke grene eller løse genstande flyver af under kørslen. Fordel vægten, har du for meget vægt bag i trailere, kan det få den til at slingre. Pas på med at overlæsse, især hvis du kører med sand, jord, grus eller fliser. Overlæs giver risiko for sammenbrud, svingninger eller bøder. Sørg for at koble traileren rigtigt på og at lys og blinklys virker.

— Hans Preisler

NEDBRYDNINGSSVAMPE

Svampe på en gammel stamme af blomme (*Prunus*) kan leve af dødt materiale og langsomt vil stammen smuldre bort. Smukt kan det se ud, men svampene kan evt. angribe sunde planter.

— Jann Poulsen

SNE

Der er noget særligt over kolonihaven når der er faldet sne og den ligger på havens planter. Tøsne er tungt og bør rystes af stedsegrønne planter. Busken i forgrunden med de snoede grene er en troldhassel.

— Jann Poulsen

TIPS OG TRICKS

Samlet af Lou Klercke Djurhuus
Kolonihaveforbundet

Facebookgruppen Have Tips
Tricks og Ideer danner udgangspunkt for de haveideer vi bringer på denne side i Havebladet. Gruppen giver mulighed for bl.a. at vise billeder fra egen eller andres have, give gode råd og stille spørgsmål. Teksten til de enkelte indlæg er i høj grad identisk med teksten som den ses i facebookgruppen.

PLANTEPINDE

Plantepindene opstod fordi jeg gerne ville lave noget mere æstetisk end dem man kan købe i plastic og at de samtidig gerne måtte være unikke. Jeg havde set andre lave dem i sten – de var også flotte, men det var bare ikke mig – da jeg så i Netto så plantepinde i træ – 12

stk til 20,- kr – fik jeg ideen. Ideen var at male toppen sort og dekorere dem med en tegning af den urt eller grøntsag som passede. Jeg bruger Posca til at dekorere oven på det sortmalede. Posca-tusser er de helt almindelige, pastel og glimmer. Efterfølgende er de lagt til tørre og efterbehandlet med udendørs lak for at kunne tåle det danske klima bedre.

— Annie Wittorff Villadsen

BRÆNDESTABEL

Jeg har valgt noget af brændet ude fra haven og hvor størrelsen på træet var begrænset idet skæremaskinen skulle kunne "gæbe" over træet, da de skulle være 2 cm tykke alle sammen og det er blandet birk og fyrretræ. Træet er sat op med lim men inden da satte jeg en plade op. Jeg har limet dem på for ikke at ødelægge væggen. Limen er fra Soudal og er kaldt fix all X-treme power.

— Unna Chalina Segebrecht

SYLTETØJSGLASOPBEVARING

Man borer helt almindelige syltetøjsglas eller lignende op i loftet med 2-3 skruer afhængig af størrelsen på låget. På denne måde kan man opbevare småting uden at de ligger alverdens steder. En nem måde at opbevare og se hvad man har af skruer, dimser og dippedutter.

— Jes Friedlev Mikkelsen

SET I HAVERNE I VIBORG

Til inspiration og efterfølgelse har Peter Rønning-Bæk sendt os glimt og tips fra de haver, han kommer i i sin kreds.

Når man slår græs kan det med fordel lægges i hækken. Det kvæler alt ukrudt og naboens skvalderkål breder sig ikke ind i din have.

Ikke mange kan prale af at have en syrisk rose, Hibiscus syriacus, i så flot form og blomstring som denne.

En havepige, der virkelig gør noget ud af at rense vandet i sit havebassin. Et anlæg som i en mindre zoo men med det resultat, at vandet er krystalklart ned til 1½ meters dybde og alle farvenuancerne på fiskene i dammen fremtræder helt tydeligt. Imponerende. Haven tilhører Charlotte, have 256 i H/F Solvang i Viborg.

Guleroden her er måske ikke ideel i sin form til salg i en forretning men formen er flot, næsten skulpturel.

BYBÆNK MED LYS OG OPLADNINGSMULIGHEDER

Have- og Landskab er Skandinavien's største grønne fagudstilling med planter og udstyr til haver, landskaber og byrum. I 2017 havde publikum mulighed for at stemme på den bæk de syntes bedst om som velegnet til et byrum. Flertallet af stemmer faldt på E-bænken, der er en interaktiv bæk fra Urban Elements. Det var første gang bænken blev præsenteret i Danmark. Den er udviklet i samarbejde med Oslo Kommune og indtil videre er det altså kun nordmændene, der har haft glæde af den. Den er udstyret med lys og gratis wifi, så man bl.a. har mulighed for at lade sin telefon op og finde oplysninger, man har brug for via internettet. Der er desuden et indbygget 220v strømstik, så der kan tilsluttes fx musikanlæg, der kan understøtte arrangementer i byrummet. Måske vil vi med tiden se bænken rundt omkring i Danmark også?

— Grethe Bjerregaard

AMARYLLIS BELLADONNA

Amaryllis belladonna er det botaniske navn for denne pragtfulde løgvækst som af mange bliver kaldt for belladonnalilje. Bella donna betyder på italiensk smuk kvinde. Hvilket er forståeligt når man ser de smukke, duftende, lyserøde blomster. Planten på billedet er en krydsning hvori *Hippeastrum* (ridderstjerne, "de fire verdenshjørner") indgår.

Desværre er planten ikke 100 % hårdfør. Planter den på et lunt sted i haven, fx langs en sydmur, kan planten holde i mange år. Den blomstrer i juli – august med store, lyserøde, duftende blomster. Der kan være helt op til 12 blomster i hver enkelt blomsterstand. Belladonnalilje kan opnå en højde på 60-70 cm. På løget dannes der undertiden små sideløg. Disse kan pilles af og plantes for sig selv. Det kræver stor tålmodighed at vente på blomstringen. Når løget er afblomstret klippes den visne blomsterstand af. Bladene skal visne helt ned før de klippes af. Ligesom på andre løgvækster.

— John Henriksen

GRØNKÅL

En af de virkelig solide og frodige grøntsager, som kan blive stående ude i jorden at overvintre. De nye skud, som kommer om foråret, gør at grønkålplanten har en lang brugsperiode. Planten blomstrer med gule blomster om foråret efter overvintringen.

— Jann Poulsen

GODE BØGER

Af Hans Preisler

Konsulent i Vestsjællands kreds

NOGET OM KRANSE

Kranse er mange ting og ikke kun noget vi bruger til jul og begravelser eller til at hænge om halsen på væddeløbsheste. Nu er der

udgivet en hel bog om emnet med 47 opskrifter til egen binding og design af kranse. Kransen er sandsynligvis den ældste form for blomsterarbejde og kendes helt tilbage fra oldtiden. Kransens form, cirklen, symboliserer det evige liv. Bogen giver et væld af opskrifter hver ledsaget af en materialeliste, nyttige vejledninger og tips samt smukke billeder. Bogen er oplagt for den interesserede havedyrker med de mange muligheder for anvendelse af bær, frugt, blomster, nødder, kål og såmænd også æg. Selv en opskrift "hvor gærdet er lavest" kranse mangler ikke. Tilsidst i bogen en nyttig og effektiv værktøjskasse.

Alle tiders kranse

Margit Engen og Peter Bilde Fogh Gyldendal

120 sider for 199,95 kr. vejledende.

GRØNTSAGER OG KRYDDERURTER

Endnu en ny bog er på markedet om grøntsager og krydderurter. Grøntsagerne opdeles i typer f.eks. rodfrugter,

bælgfrugter, bladgrønt og så videre. I bogen kan du finde dyrkningsvejledninger for mere end 70 grøntsager og krydderurter. Alle klassikerne er med, men også nogle mere ukendte som ikke ses så ofte men som bestemt fortjener en plads. Hvorfor skal vi dyrke selv? Bogen giver svaret også på alle de grundlæggende teknikker, klima og mikroklima, regler og redskaber, årstiderne, dyrkningskalender m.v. Vi kommer omkring det hele. Bogens forfatter er britisk men er oversat af Haveselskabets fagredaktør, som sikrer at bogen er i overensstemmelse med danske anbefalinger for dyrkning. En nyttig allround, no nonsense håndbog, baseret på en økologisk tilgang til emnet og i et praktisk format, lige til at tage med ud i haven.

Grøntsager og krydderurter

Mitchell Beazley

Turbine og Haveselskabet

192 sider for 249,95 kr. vejledende.

SKABNINGEN AF EN HAVE

En leg med naturen beskriver en usædvanlig udvikling fra en sommerhus-

grund i Tisvildeleje til en forunderlig have fuld af oplevelser og overraskelser. Haven er en form for wild garden hvor de planter der vil gro der, får lov til at udvikle sig, men der sker meget andet. Haven er opdelt i to landskabselementer, skoven og sletten anlagt som barokhave og adskilt af en midterakse. Her ligger overraskelserne gemt langs de smalle stier og få store, flotte rosenbuske. Her findes f.eks. en skovsø med bænke og siddepladser, en italiensk have og en hemmelig have. Flere steder optræder der også skulpturer, eller land-art installationer af havens ejer landskabsarkitekt Henrik Pøhlsgaard (som også har stået for de flotte fotos) med smukke mure af flettede grene, små stenformationer m.v. Bogen, der er udgivet med støtte fra flere fonde, henvender sig primært til landskabsarkitekter, men alle med interesse for havekunsten vil kunne få glæde af at læse den.

En leg med naturen

Vibeke Dalgas

Forlaget Bogværket

96 sider for 190 kr. vejledende.

JUL I MORFARS PRYDHAVE

Af John Henriksen

Fhv. slotsgartner

December er ikke lige den periode hvor jeg tænker mest på haven. Jeg skal derimod ikke ret langt ind januar måned før det igen begynder at kruble i mig.

Jeg har nogle sikre forårstegn som jeg hvert år spejder efter i januar. Det kan enten være blomster som måske er lidt tidligere på færde end normalt eller solsorten, som begynder at træne stemmen, først meget sagte og efterhånden kraftigere og kraftigere.

TIDLIGT BLOMSTRENDE BUSKE

Jeg nævner nogle tidligt blomstrende buske som er velkomne i min have. Kirsebærkornel med det botaniske navn *Cornus mas* kan opnå en højde på 3-4 m. Med gule blomster. Pebertræ bliver højest ca. 1 m. Det botaniske navn er *Daphne* og den blomstrer i februar med rigtig mange lilla blomster. De røde frugter er giftige. Jeg piller altid frugterne af. Jeg har aldrig hørt om børn som har spist bærrerne (men hellere forebygge end...) Rododendronfamilien har også mange tidligt blomstrende eksemplarer. Her gælder det imidlertid ofte at man skal være på vagt i det tidlige forår, planterne skal dækkes med plast hvis/når der er nattefrost. Hvis ikke det gøres svides blomsterne af. På facader ses ofte vinterjasminen med de mange gule blomster i fuldt flor. Ligeledes blomstrer troldnødden i årets første måneder.

DRØMMERIER

Når der er lidt pause med havearbejdet elsker jeg at sidde at drømme om den kommende nye havesæson. Med til drømmene hører også at studere de nye frøkataloger. Husk at bestille frø tidligt, der bliver hurtigt udsolgt. Hvis du har muligheder for at så tidligt er

det en god ting. Tidlig udplantning giver også mulighed for tidlig og lang blomstring. Ved tidlig udplantning gælder det om lytte til vejrudsigten; når der er risiko for nattefrost så hav altid plastic og aviser parate til at dække de nyudplantede, sarte blomster. Så kan du undgå frostsvidninger.

BESKÆRING

De fleste løvfældende træer og buske har ingen decideret beskærings-sæson. De kan mere eller mindre beskæres hele året.

De få undtagelser er birk, ahorn, valnød og ægte tulipantræ. Disse skønne træer skal helst beskæres i perioden august til oktober. I denne periode danner træerne stadig *kallus* (*sårhelingsvæv*). Hvis birk beskæres om foråret så vil man kunne opleve at træet "bløder". Det kan dreje sig om temmelig store mængder saft. Nogle anvender saften til at fremstille birkesaftsvin og saft.

JULEDEKORATIONER

I haven findes der mange naturlige materialer som er meget velegnet til at fremstille dekorationer af. Her tænker jeg især på tørrede frøstande og stedsegrønne nåle- og bladplanter. Planterne lider ikke skade af at der bliver klippet nogle skud og grene af. Det er altid lidt sjovere at kunne sige at dekorationerne er fremstillet af egne materialer fra kolonihaven.

UDSTRØNING AF KOMPOST

I årets første måneder er det et godt tidspunkt at udstrø hjemmelavet kompost på. Hvis jorden stadig er frossen kan komposten lægges ovenpå jorden og så kultiveres ned i jorden når den er tilpas og tør. Et lag på 5-10 cm er passende. Komposten giver altid en bedre og lettere jordstruktur. Med hensyn til gødningsindholdet kan dette godt variere en lille smule. Indholdet af næringsstoffer er afhængig af fra hvilke plantematerialer komposten stammer fra.

Jeg har altid nydt at se og beundre andres haver. Det er meget inspirerende at se andre farve- og plantesammensætninger og især hvordan sommerblomster kan indpasses i stauvedet. Den franske maler Monet var en sand mester i farve- og utraditionelle plantesammensætninger. Billede fra Monets Have i Giverny august 2017.

ARTISKOKKER SKAL STARTES TIDLIGT

Af Mia Stochholm

Indehaver af urtehaver.dk

Man skal være tidligt ude, hvis artiskokkerne skal have tid nok til at udvikle de lækre blomsterknopper.

Artiskok tilhører kurvblomst-familien ligesom salat, tidsler, mælkebøtter og mange andre blomster. Det er ikke en vanskelig plante at have med i sædskiftet, da der ikke er nogle sygdomme, der specielt følger denne familie, man skal blot være opmærksom på, at den fylder en del i forhold til udbyttet. Derfor er den bedst egnet i køkkenhaver, hvor pladsen ikke er et problem, eller hvor det æstetiske vægtes lige så højt som det kulinariske, da det er en meget smuk plante. Uden for køkkenhaven, vil den gøre sig godt i et staudebed.

DYRKNING

Artiskok trives på en solrig vokseplads i læ og i en veldrænet, næringsrig jord. Den skal sås allerede i slutningen af februar eller starten af marts indendørs ved stuetemperatur. Udplantningen foregår i maj måned med en afstand på 80-100 cm. Det er en grådig plante, der skal have tilført god kompost flere gange under væksten. Undgå kunstgødning og husdyrmøg med et stort kvælstofindhold, da det vil gøre den attraktiv over for bladlus.

VEGETATIV FORMERING

Artiskok kan også formeres ved at tage sideskud fra roden af en ældre plante i maj måned. Stiklingerne pottes op og stilles lunt. Pas på med overvanding, da rødderne let rådner.

OVERVINTRING

Artiskokplanten er flerårig, men overvintrer sjældent i Danmark. Hvis man

Artiskokplanterne sætter mange skud, og hvis man fjerner de mindste, vil man få færre men større knopper.

vil gøre sig forhåbninger om overvintring kan den enten dyrkes i væksthus eller placeres i en veldrænet jord mod syd. Inden frosten sætter ind dækkes med granris eller halm, der fjernes til marts, så planterne ikke mugner ihjel. Det er fugten, der er den største fjende i vinterperioden. Hvis man lykkes med overvintring, vil man opleve, at planterne bliver større og giver mere andet år. I varme egne i Sydeuropa skifter man planterne ud hvert 3. år, da udbyttet herefter er dalende, ligesom det er gældende for jordbærplanter.

ANVENDELSE

De første artiskokker modner sidst i juli eller starten af august. De er små, men skal høstes, da de ellers går i blomst og bliver uspiselige. De store blomsterknopper kommer senere og høstes, når de første dækblade begynder at stritte ud fra knoppen. De kan typisk høstes fra august til midt i oktober. Stilken skæres af lige under knoppen, og de groveste dækblade fjernes.

Artiskokker bliver ret høje (op til 2 m) og omfangsrige, så man skal tænke over, hvor man placerer dem.

Hele knoppen koges ca. en halv time, indtil de yderste blade slipper let ved basis og kødet i midten er mørt. Det er den kødfulde ende af bladene og selve hjertet af artiskokken, der spises. Før man når ind til hjertet spises bladene ved at bide den bløde bund af. Dyppet i smør eller en god olivenolie, er det en delikat og sund snack.

DET GODE SELSKAB

Artiskok indeholder bitterstoffer, der skulle virke afgiftende på lever og galde. Derfor nævnes den ofte i den fornemme kategori "superfood" i selskab med ingefær, broccoli, blåbær og andre fødevarer, der har særligt sundhedsfremmende egenskaber.

Når først artiskokkerne blomstrer, er det for sent at spise dem. Men lad endelig bierne boltre sig i blomsterne, for de eventuelt tørres og gemmes til dekorationer.

MODERNE KOLONIHAVEHUSE MED HYGGE OG STEMNING

Af Lars Graabek

Combi Gruppen bygger kolonihavehuse, som kan opfylde ens drøm om et nyt hus, der både har den gamle kolonihavecharme samt alle slags moderne faciliteter.

Et kolonihavehus er superhyggeligt. Her kan man nyde udelivet på den bedste vis. Det ustabile danske sommervejr medfører dog ofte, at vi er nødt til at holde os indendørs. Selv om det primitive liv i kolonihavehuset er en del af charmen, er det trods alt rart, at der er en vis komfort i huset. Samtidig bruger vi mere og mere tid i vores kolonihavehuse - ofte flere måneder - og kravene til husene har ændret sig markant. Vi vil blandt andet gerne have en effektiv isolering, et rigtig badeværelse eller et ordentligt afløb. Måske ønsker vi også mere lys og flere vinduer i kolonihavehuset, ekstra plads eller bare en generel opdatering af huset, så det bliver mere moderne og indbydende.

ALTID INDIVIDUELT TILPASSET

Combi Gruppen kan med deres moderne og hyggelige kolonihavehuse være med til at få dagligdagen i kolonihaven til at fungere - uanset om det skal bruges nogle få måneder om sommeren, eller det skal bruges som delvis helårsbeboelse. De bygger nye huse, som altid bliver individuelt tilpasset til præcis den drøm, man har om et nyt, stemningsfuldt og velindrettet kolonihavehus.

"Vi tænker det hele med i vores løsninger, så man ikke står med et eller andet problem eller en uventet ekstra omkostning til sidst. Vi er klar med reel og grundig rådgivning samt en række kreative, praktiske løsninger. Det kan for eksempel være, at man har behov for en regnvandsfaskine, forberedelse til kloak eller en effektiv isolering, der også virker, når det bliver koldere," fortæller Steen Felsgård.

FLERE SLAGS LØSNINGER

Combi Gruppen leverer nøglefærdige kolonihavehuse, så man slet ikke behøver

at gøre noget selv, bortset fra at fortælle dem, hvordan ens hus skal se ud. Men de er også meget fleksible, hvis man ønsker at lave noget eller hele arbejdet selv.

"Vores Medbyg løsning er for dem, der gerne vil være med til at bygge huset, eller har en god ven, som ønsker at hjælpe til," forklarer Steen Felsgård.

Den Herfølgebaserede virksomhed bruger udelukkende kvalitetsmaterialer til sine byggerier. Alle døre og vinduer er for eksempel fra den velrenommerede danske producent KBK Døre & Vinduer.

Generelt benytter Combi Gruppen solide, vejrbestandige materialer, som ofte har en 10 års garanti. Så kontakt Combi Gruppen, hvis du ønsker et individuelt tilpasset kolonihavehus med den traditionelle kolonihavestil, samtidig med, at alle de vigtige nye muligheder i form af lækker indretning, god isolering, moderne faciliteter som badeværelse, køkken og afløb er en del af løsningen.

COMBI GRUPPEN

Tlf.: 25 85 69 11 · www.combigruppen.dk

DET DEKORATIVE JULEÆBLE

Af Jann Poulsen

Konsulent i Sydøstfyns kreds

Der er tradition for at et rigtigt juleæble skal være rødt og ikke for stort. 'Pigeon' er navnet på æblet, der gennem årene har været brugt som julens æble her i landet. Både om pynt på juletræet og som spiseæble med en speciel smag.

Helt præcis hvor træet stammer fra er der nogen uvished om, det menes det kommer fra Fyn, fra et rodægte træ omkring 1870. Man skelner mellem to forskellige 'Pigeon' typer, nemlig en som benævnes almindelig 'Pigeon' – og en Ildrød 'Pigeon' som har mere farve end alm. 'Pigeon'. 'Pigeon' kendes også fra Normandie og navnet tyder på en forbindelse til det franske. På Langeland er der en 'Pigeon', som har hvid farve, nemlig 'Langeland Hvid Pigeon'.

Her i landet har 'Pigeon' været dyrket i mere end hundrede år og været hovedsorten i frugtavl i en tidligere periode. 'Pigeon' har ligeledes været plantet og brugt i privathaver gennem mange år og der kan stadig købes træer af de forskellige former af 'Pigeon'.

BESKRIVELSE

Ildrød 'Pigeon' bliver et mindre æbletræ. Det er karakteristisk ved, at det i mange år har en opret vækst, og derfor ikke fylder meget i Kolonihaven. Får træet lov til at vokse naturligt med moderat beskæring vil det, når det bliver ældre, ændre vækstform, så det ikke kun har opret vækst, men også kan få en temmelig bred krone. I bogen Danmarks frugtsorter af prof. A. Pedersen står der, at træet

Foto: Grethe Bjerregaard

efter 50 år har en bredde på 12 meter, medens det efter 30 ikke er mere end 6 meter bredt. Træet tåler beskæring, så det kan nemt tilpasses efter havens størrelse. Træet kan blive over 100 år.

GRUNDSTAMME

'Pigeon' kan podes eller okuleres på forskellige grundstammer, hvormed størrelsen på træet bestemmes. Ønskes et lille træ, der ikke fylder meget i haven, så anvendes en svagvoksende grundstamme. Ønskes et stort træ så skal der bruges en kraftig grundstamme. Grundstammen er træets rod, hvorpå æblesorten 'Pigeon' podes/okuleres og det er rodens (grundstammens) egenskaber, der bl.a. bestemmer hvor stort træet skal blive.

Bemærk: 'Pigeon' på svage grundstammer plantes på gode, frodige og veldrænede jorde.

På sandede, lette jorde (f.eks. Vestjylland) skal 'Pigeon' være på en kraftig grundstamme for at træet vil vokse tilfredsstillende.

FRUGTSÆTNING

Blomsterne er karakteristiske for sorten, de er små, med smalle næsten hvide kronblade. Når blomsterne er i knop, er farven blegrosa. Der kan være mange blomster på træet der er meget smukt når det blomstrer. 'Pigeon' kan bestøves af mange andre æblesorter og er samtidig en god bestøver for andre. Frugtsætningen er ganske udmærket. Træet har en tilbøjelighed til at være hvertandetårsbærende. Så der kommer ikke lige mange æbler hvert år.

FRUGTEN

Størrelsen på de æbler kategoriseres som lille, idet størrelsen er 5-6 cm i højden og lidt mindre i bredden. I forhold til mange af de nye æblesorter, der er i handlen, synes frugtstørrelsen - lille. Men hvad gør det, lidt - men godt.

Smagen er enestående, da ingen anden æblesort har den "specielle" 'Pigeon' smag.

ÆBLETS FARVE

Farven er vigtig for om man har lyst til at gå i gang med at spise et æble. Her har Ildrød 'Pigeon' en fordel, især når æblet har siddet i solen og fået en rigtig flot rød farve.

For at opnå en god farve på æblerne er det nødvendigt, at de har haft en placering på træet, så solen har kunnet skinne på dem hver dag. Får de ikke fuldt lys vil det gå ud over æblets røde farve. Æbler i skyggen bliver grønne, ikke så kønne at se på og bliver ej heller særligt aromatiske.

Selvom det hedder ildrød 'Pigeon' kan det tit være nødvendigt at hjælpe til med at sikre æblerne en rød farve, hele frugten rundt. Der er meget forskel på, hvordan vejret arter sig til gunst for farven på frugten, der er somme hvor det er svært at få æblerne røde. At vende æblerne lidt hver dag, efter de er plukket, så æblerne i løbet af 4 dage har fået sol hele vejen rundt, vil sikre en smuk rød farve overalt på æblet.

Har man mange æbler, kan man rulle en bane plast ud og fordele æblerne jævnt og forsigtigt vende og rulle æblerne med en blød kost, dagligt.

BESKÆRING

For at sikre træer godt med lys i hele træets krone er det vigtigt at beskære, så der kommer lys ind til alle frugterne. Når træer har nogle år bag sig, består vinterbeskæringen

Foto: Grethe Bjerregaard

blot i en god udtynding af træets grene. Tag hellere nogle få store grene frem for en masse små grene. Hver gang der foretages et klip med saksen eller en gren saves af, så vil der komme en reaktion, som består af mange nye skud. Og mange nye skud giver også mange nye blade, som lukker lyset ude fra midten af træets krone, det giver samtidig mindre lys til frugterne. Derfor fjern store enkelte grenpartier, og være opmærksom på de nye skud der fremkommer midt i juni og fjern disse medens de er urteagtige, så træet bevarer sin åbenhed, også når der er blade på træet. Sommerbeskæring er en god metode, hvor der fjernes grene, som skygger for frugten sommeren igennem.

UDTYNDING

Nu, hvor der er sikret lys til frugterne, vil det i langt de fleste år være nødvendigt at foretage en udtynding af frugterne så de ikke bliver for små. Da æblerne naturligt er små, er det meget om at gøre, at tynde ud i frugterne i løbet af sommeren. Begynd med udtynding sidst i juni (efter det naturlige frugtfald, hvor alle de små ikke bestøvede frugter falder af) og fortsæt hen i september. Der skal helst være mindst en håndsbredde mellem æblerne for at opnå en god størrelse.

VANSKELIG

'Pigeon' er ikke det mest sunde og heller ikke mest hårdføre træ, så hvis der kun er plads til eet træ i kolonihaven, så bør der vælges et andet. - Æblesorten 'Rød Aroma' kan være en mulighed. - Godt læ sikrer at æblerne bliver på træet længe, får en god farve og dermed en god aroma. Frugttrækraft og svampesygdomme kan være hårde ved træerne.

POLERING

Når træerne er blevet passet, æblerne store og røde og skal hænges på juletræet kan de først poleres med en blød klud, så de blankskinnende æbler vil funkke i stearinlysets skær.

ER KØKKENHAVEN VINTERKLAR?

Af Mia Stochholm

Indehaver af urtehaver.dk

Vil man opnå en frodig have, skal man pleje jorden hele året. Drop den traditionelle, gammeldags vintergravning og giv i stedet jorden en dyne på. Det vil holde mikrolivet i jorden beskæftiget og forhindre udvaskning af kostbare næringsstoffer vinteren over.

Når jorden er bar er den særligt sårbar over for vejr og vind. Nedbør udvasker næringsstofferne og får jordstrukturen til at klaske sammen. Mikrolivet og jordbundsdyrene, der alle sammen knokler med at omsætte organisk materiale til gavn for vores afgrøder, nedlægger ganske enkelt arbejdet, hvis ikke der er foder til dem året rundt. En beskyttende dyne kan give lidt varme og dermed bedre arbejdsbetingelser.

Sidst i marts fjernes vinterens jorddække på de bede, hvor der skal sås, så solen kan varme jorden op.

FORSKELLIGE SLAGS DÆKKEMATERIALER

Man kan give jorden flere forskellige slags "dyner" på: Visne blade, halvomsat kompost, græsafklip, husdyrgødning med strøelse, halm, uld, hækafklip, plan-teaffald uden frø, tang eller sygdomsfri toppe fra grøntsager (eksempelvis majs, jordskokker eller rabarber). Hvis ikke man selv har nok, er det de færreste naboer, der siger nej til, at man frivilligt aftager noget af deres haveaffald. Det bedste resultat fås ved at blande de

forskellige materialer, da næringsværdien varierer meget fra eksempelvis halm til græsafklip. Brug ikke helt omsat kompost, det er bedre at gemme til foråret, hvor afgrøderne er sultne og netop har brug for omsat kompost, hvorfra næringsstofferne frigives hurtigt. Anvend heller ikke møg fra dyr uden strøelse, hvorfra næringen også vil udvaske. Ressourcerne i dyremøg udnyttes bedst ved først at kompostere det med groft materiale som halm.

Vinterdækket lægges ud i et lag på 10 cm. Det skal være let og luftigt, da jordens smådyr og mikroorganismer ikke kan arbejde effektivt, hvis der opstår iltmangel. Er materialet tungt og tæt, skal laget ikke være tykkere end 5 cm.

DE VINTERHÅRDFØRE AFGRØDER

Vinterporrer, pastinakker og jordskokker kan overvintre i jorden uden problemer, men de kan være svære at grave op ved hård frost, hvis ikke de dækkes. Jorden mellem rækkerne af disse afgrøder vil også have gavn af et vinterdække. Det mest velegnede materiale til dette formål er et tykt (10-15 cm), løst lag halm eller visne blade. Luftigt materiale isolerer godt og tillader greben at trænge ned i jorden ved frostgrader.

VINTERDÆKKET FJERNES OM FORÅRET

Resterne af vinterdækket fjernes om foråret 2-3 uger før jordbearbejdningen på de bede, hvor der skal sås, så

Køkkenhaven er klar til vinteren – der er ingen bar jord at se.

solen kan varme jorden op. Jorden lige under dækket er ukrudtsfri, muldet og let at arbejde med og det er ret forunderligt at opleve det liv, der gemmer sig i jorddækket på denne tid. På bede, hvor der skal plantes, kan man nøjes med at rydde det groveste materiale eller blot et lille område, hvor hver plante skal stå. Vinterdækket vil så fortsætte med at fladekompostere og fungere som jorddække og kompost i takt med, at det omsættes. Er der behov for yderligere næring, ryddes et lidt større område omkring planterne, hvor der kan lægges et lag færdig kompost. Vinterdækket – der nu er blevet til jorddække – lægges tilbage på komposten. Når nattefrosten er ovre kan man med fordel plante forkultiverede, tidlige kartofler og senere også græskar direkte i et tykt vinterdække. Disse afgrøder tåler og trives i uomsat kompost og den højere temperatur, der vil være i det løse materiale. Man skal blot være opmærksom på at vande godt, indtil planterne har fået fat.

Udvid hyggen med bedre plads

Kolonihavehus på 50-60 m² med to værelser

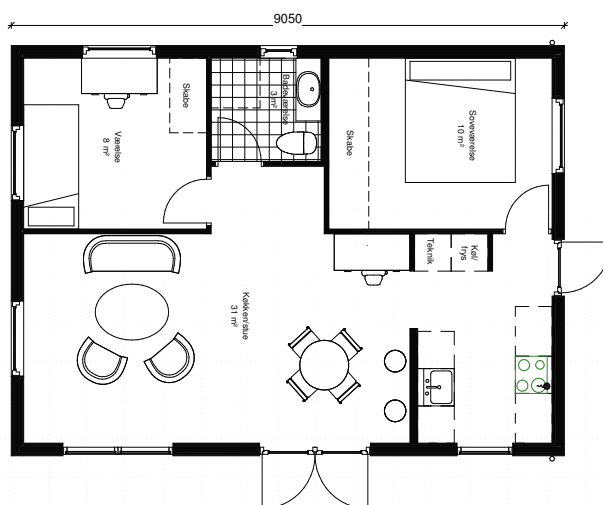
RIV NED - BYG NYT

Udnyt pladsen bedre i et nyt kolonihavehus. Vores smarte indretning på 50, 55 og 60 m² rummer alle goderne, du er vant til i din vinterbolig.

Få plads til to værelser, badeværelse, køkken, vaskesøjle og indendørs hyggekrege.

RIV NED BYG NYT

Gratis nedrivning
ved køb inden
31.12.2017

Pris eksempel: 60 m² kun kr. **595.000,-***

Skal vi tale om dit nye kolonihavehus
- ring på tlf. 2585 6911

*Prisen inkluderer fundament - køkken (excl. hårde hvidevarer) - sanitet - fliser på gulv og brus i vådrum - el - vvs - vægge monteret med gips - hvidpigmenterede lofter - profilbrædder - vinduer og døre - isolering: gulv 200 mm - væg 150 mm - loft 200 mm. Alt er fix og færdig du skal bare selv male ude og inde. Priserne er excl. stikledninger og regnvandsfaskine.

**COMBI
GRUPPEN**

Se mere om vores kolonihavehuse på combigruppen.dk

KRUKKEKLAR TIL VINTEREN

Tekst og foto
Af Frank Kirkegaard Hansen
Havearkitekt

Vinteren kan være en lidt trist affære i kolonihaven, når sommerblomster og de fleste grøntsager er visnet ned eller høstet.

Stedsegrønne træer og buske kan give lidt liv, men dem er der sjældent så meget plads til. Overvej derfor at bruge krukkerne til at skabe stemning omkring huset, hvor man opholder sig mest. Det er både nemt og billigt.

HOLD LIV I HAVEN

Nu hvor havesæsonen egentlig er slut, er det let at glemme havens krukker, der ofte står med døde sommeblomster, forblæste krysantemum eller allerede er tomt og stille væk for vinteren. For mens mange finder det naturligt at fylde krukkerne med sommerblomster om foråret, så kniber det ofte med at få fyldt noget i dem senere på sæsonen, når kulden får os til at rykke indenfor i varmen.

Grønkål er en dekorativ plante og den kommer for alvor til sin ret, hvis den graves op og placeres i en krukke, hvor den vil stå flot hele vinteren. Tilmed er den bedre beskyttet mod rådyr, hvis den står tæt på huset.

*Bjergte (*Gaultheria procumbens*) har røde bær og stedsegrønne, nærmest læderagtige, blanke blade, der får et mere og mere rødligt skær henover vinteren. Det er en god bunddækkeplante til surbundsbedet, men trives også i krukker.*

Det kan skyldes vanetænkning, eller at man ikke kan forestille sig de muligheder, der er for at give lidt liv i haven i den kolde tid. Men der er stadig fire måneder til det igen bliver forår. Derfor er det ærgerligt, hvis man ikke benytter chancen for at pynte lidt op i den mørke tid. Der er mængder af smukke planter, der kan overvintre i krukkerne og give liv og farve til vinteren.

STEDSEGRØNNE KRUKKER

Især de små, stedsegrønne nåletræer er velegnede. De er normalt ret hårdføre og fås i mange forskellige vækstformer, både kuglerunde, høje og slanke og lave og brede. De fleste er grønne, men der er også blålige og gullige nåletræer. De små nåletræer kommer ofte mere til deres ret, når de står i krukker frem for nede i bedene, hvor de ofte drukner mellem de øvrige planter. De små dværgfyr er specielt velegnede, da de både er hårdføre og vokser meget langsomt. Så de kan blive stående i krukkerne i mange år. Også de mørkegrønne søjletaks trives fint i krukker og sætter du mange sammen, kan de endda skabe lidt læ ved terrassen.

STEDSEGRØNNE BLADE

Buske med blade har en anden frodighed og der er heldigvis også enkelte stedsegrønne bladplanter, der kan vokse i krukker og give lidt farver efterår og vinter. De mest populære er nok buksbom og *Skimmia* med de røde bær. De forskellige laurbærkirsebær kan også bruges. De kan dog hurtigt blive over en meter høje og kræver store krukker. Men de kan selvfølgelig plantes ud i haven senere, hvis du vil bruge krukkerne til forårsblomster.

Surbundsplanter som rododendron og *Pieris* kan også bruges, blot de ikke

Krukkerne skal helst stå på en lys og vind-beskyttet plads. Sarte planter som denne kinesiske hørpalm tåler fx ret lave minusgrader, men kan alligevel gå til, hvis den står meget forblæst.

Hortensie overvintrer fint i krukke, men vær opmærksom på at de tidligst blomstrende hortensier – dem med de store halvkugleformede blomsterstande – ikke blomster næste år, hvis blomsterknopperne får frost. De skal derfor pakkes ind ved risiko for hård frost.

står alt for udsat for hård vind og træk, der fx ofte er omkring hushjørnerne. Den gælder også for den lille fine og kompakte *Hebe*. Den skal helst have en lun placering, men så kan den også blive pænt stor med tiden og minde om en meget tæt buksbom. Desværre kan den blive alvorlig svedet og endda helt fryse væk, hvis der kommer en hård vinter.

SKIFTENDE UDSILLINGER

Du kan også vælge at bruge krukkerne som en slag billedramme med skiftende udstillinger. Det gør du nemmest ved ikke at plante direkte i krukken, men i plasticpotter, der passer ned i krukken. Det kan f.eks. også være murerpande, hvor du borer huller i bunden. Så kan du sætte forårsløg i én spand og plante sommerblomster og efterårslyng i nogle andre; og så kan du altid vælge at udstille den smukkeste af spandene i krukken, mens de andre får en mere sekundær placering. F.eks. kan spanden med forårsløgene stå gemt bag et skur det meste af året.

Hvis du vælger forårsløg til krukkerne, så sørg for at de er nogle typer, der blomster år efter år. Krokus og narcisser er ret stabile, mens tulipaner ofte er ganske kortlevede. Enkelte som 'Queen of Night' m.fl. blomstrer dog i mange sæsoner. Spørg evt. på planteskolen.

PAS PÅ FROST

Det er også vigtigt at sikre sig, at krukkerne kan holde til kulden. Almindelige terrakottakrukker tåler ikke frost, da de kan suge vand og dermed springer når frosten kommer. Så de skal være så hårdbrændte, at de kan stå udenfor hele året. Derimod er metalbeholdere, glaserede krukker og overskårne whisky tønder som regel frostsikre.

Stil krukkerne, hvor der er lunt og læ tæt ved huset, hvor man også har mest glæde af dem. For det kræver sin plante at overvinde i en krukke. Frost og vind kan udtørre og svide planterne, så vær især forsigtig med vindudsatte steder. I meget hård frost er det en god ide at beskytte krukken sider med tæpper, bobleplast eller lignende.

PLANTERNE SKAL IKKE DRUKNE

Sørg for, at der er et godt drænlag af fx potteskår eller lecanødder nederst i krukken. Hvis hele krukken er fyldt med jord, vil det suge for meget vand og der er risiko for at krukken springer. Derfor er det også vigtigt, at der er et ordentligt hul i bunden, så overskydende vand kan løbe ud. Her kan det hjælpe meget at sætte pottefødder eller lignende under krukkerne, så bunden

Med de flotte røde knopper og skinnende vintergrønne blade er Skimmia er en af vinterens mest populære krukkeplanter. Husk det er en surbundsplante, der skal vokse i spagnum.

er hævet fra jorden. Det sikrer, at regnvandet ikke står og fryser i bunden, når frosten sætter ind.

BRUG VÆKSTHUSET

Særligt følsomme planter og krukker kan stilles i væksthuset. Det er især oplagt, hvis man bruger væksthuset som en slags udestue på de gode dage, hvor solen skinner. Her skal du dog huske at vande planterne ind imellem. Hver 3.-4. uge er som regel nok, for selvom der ikke rigtig er gang i planterne, så sker der alligevel en fordampning, hvis der er vintergrønne blade, så selvom jorden bestemt ikke skal være våd, så skal den ikke være helt knastør.

Lyng er god i krukker. Lige nu er det efterårslyng der tiltrækker opmærksomheden, men allerede i januar kan du glæde dig over, at forårslyngen blomstrer

FUGTEN ER FARLIG

Flere af de sydlandske planter som f.eks. rosmarin, salvie og cypresurt kan gå til om vinteren. Det skyldes ikke altid frosten, men mere at rødderne står i våd jord. Derfor gælder det om have ekstra godt dræn i disse krukker og i øvrigt beskyttet dem med gran eller lignende. I hård frost er rødderne selvfølgelig ekstra udsatte, når planterne står i krukker. Her kan det være en god ide at grave dem ned i en meget veldrænet jord – læg f.eks. lecasten i bunden af hullet. Har du mulighed for at plante dem i væksthuset vinteren over er det den bedste løsning

HAVEBLADETS A B C

Af Jann Poulsen

Konsulent i Sydøstfyns kreds

KNOP

Et sammentrykt skudanlæg med kimblade og bladdklynge eller blomsteranlæg.

KNOPPODNING (OKULATION)

Ved podeformen okulation tages en knop fra én plante og indsættes under barken på en anden. Ved podning bruges en etårig, blyantstyk gren, som placeres på en anden plante.

APIKAL KNOP

En knop i spidsen af et skud. Kaldes også for topknop eller endeknop.

APIKAL DOMINANS

Topknoppens dominans over et skuds vækst hvorved udviklingen af sideskuds vækst hæmmes. Hvis spidsen på topskuddet fjernes brydes den apikale dominans og et skud længere nede bliver topskud.

AKSELKNOP

En knop i et bladhjørne.

BIKNOP (ADVENTIVKNOP)

Hvilende ("sovende") knop på rod, stængel eller blad. Oftest er den usynlig indtil den bliver provokeret til vækst.

BLOMSTERKNOP ELLER FRUGTKNOP

En knop, hvorfra der først udvikles en blomst som udvikles til en frugt. (Ofte efter en bestøvning).

ENDEKNOP

Knop i spidsen af et hovedskud.

MODSATTE KNOPPER

Knopper i samme højde på hver side af stænglen/grenen.

KLATREPLANTE

En plante der klatrer ved at bruge andre planter som støtte eller understøttes af f.eks. et espalier. Er selvhæftende og bruger klatrerødder eller hefteskiver. Klatrer ved at sno deres bladstilk eller slyngtråde om andre planter eller f.eks. et espalier. Vokser hen over eller op gennem deres understøtning ved hjælp af lange, bøjelige stængler.

SLYNGPLANTE

En plante der snor deres stængler om andre planter eller f.eks. et espalier.

DEN SYGE SIDE

Af Jann Poulsen

Konsulent i Sydøstfyns kreds

Selv om der er så stor plantevariation i en kolonihave, at planterne stort set kan klare sig selv uden fremmed hjælp i form af kemikalier, når de angribes af sygdomme og skadedyr, er det dog også rart at vide, hvad det er, der ind imellem rammer planterne, så de ikke mere ligner sig selv.

VÆKSTHUSSKJOLDLUS

IAGTTAGELSE: Angreb ses på planter i stuen og væksthuse. En lang række af indendørs planter kan angribes af dette skadedyr. Når skjoldlusene er udvoksede er de dækket af et mørkebrunt, hvælvet, halv kugleformet skjold. Det er op til 4 mm bredt og bærer en H-formet kam.

Skjoldlusnymferne er flade, ovale og farven gulligbrun. De sidder på undersiden af bladene og på stænglerne. Deres sukkerholdige ekskrementer (den såkaldte honnindug) drypper ned og gør bladoversiden klæbrig. Oftest vokser der sodskimmel på belægningen.

ÅRSAG: Skjoldlus er et saftsugende insekt der formerer sig året rundt på stueplanter og i opvarmede væksthuse. Insektet hedder *Saissetia coffeae*.

HVAD KAN DER GØRES: Er planterne kraftigt angrebne skal de fjernes. Aftørring af blade og stængler med en fugtig klud kan fjerne en stor del både af skjoldlus og honningdug. Der kan sprøjtes med insektsæbe på de sårbare skjoldlusnymfer. Flere behandlinger med en uges mellemrum kan være nødvendig, for at bryde insektets livscyklus. Skjoldlus kan i væksthuse bekæmpes med snyltehvepse (nyttedyr).

VIOLRODHALS RÅD

IAGTTAGELSE: Hele planten sygner hen og selv om man prøver at vande, hjælper det ikke. Bladene gulner, visner og planten går ud. Det kan tage flere uger før symptomerne er fuldt udviklede.

ÅRSAG: Som regel jordbårne svampe (*Pythium violae*), men også andre svampe kan give rod- og rodhalsråd. Opformering af svampen sker i jorden, især hvor der vokser stedmoder eller violer på samme sted gennem en årrække. Svampen ser ud til at kunne

overleve på jorden i mange år, selv hvis der ikke dyrkes egnede værtsplanter.

HVAD KAN DER GØRES: Fjern straks alle angrebne planter. Må ikke lægges på komposten. Plant nye sorter af stedmoder og viol på helt ny jord, hvor der ikke tidligere har vokset stedmoder og viol.

VISNESYGE

IAGTTAGELSE: Blødstænglede planter visner og går ud. Træagtige stængler bevarer formen men bladene visner. Angreb kan ses lige under barken. Planten går næsten altid ud, enten hurtigt eller over en længere vækstperiode. Kølige, fugtige forhold kan stimulere fremvækst af meget blegrød eller hvid fnugget svampebelægning fra inficeret væv.

ÅRSAG: Forskellige typer af svampe. De involverede svampe er for det meste værtsspecifikke. Tørre jordbundsforhold kan fremme hurtig nedvisning. Svampen kan overleve i planteaffald i flere år. Sporerne er specialiserede.

HVAD KAN DER GØRES: Fjern omgående alt inficeret plantemateriale. Jord og jordblanding fjernes fra rødderne på angrebne planter. Dyrk ikke samme eller nærtbeslægtede planter samme sted, vent ca. 5 år.

VI NÅEDE DET, VI NÅEDE – OG DET ER GODT NOK

Af Tina Baungaard Nielsen
Journalist

Vi flyttede hjem i slutningen af september. Jeg havde ellers svoret, at jeg ikke ville forlade haven, førend de sidste blåbær var plukket, men sådan kom det ikke til at gå.

Det blev aldrig rigtig det septembervejr, vi havde drømt om, som afslutning på en sommer, der vejrsmæssigt bedst kan beskrives som på det jævne. Børnene var trætte af den laaange cykeltur til og fra skole. Astrid, der som den eneste i familien, kan bryste sig af at have eget værelse, glædede sig meget til at flytte hjem.

MANGE GODE INTENTIONER

Og så skete det igen! Vi flyttede hovedkuldets hjem, men planlagde at tage ud weekenden efter for at pakke ordentlig sammen og ikke mindst efterårsgrave haven – en luksus, vores matrikel endnu har haft til gode. Det fik vi naturligvis ikke gjort! Så røg der en weekend med sygdom, så var der en fødselsdag og koblet sammen med hele familiens grundlæggende ulyst til at forlade lejlighedens genfundne komfort, kom vi ikke ud og overnattede én eneste gang i oktober. Det blev til nogle hurtige ture ud og proppe legetøj, de gode køkkenknive og andre uundværlige sager ind i bilen, og suse afsted igen.

TRODS ALT EN DEJLIG SÆSON

Men det er ok. Dårlig samvittighed kan man ikke bruge til noget. Kolonihaven er vores sommerparadis og fristed og den skal ikke give anledning til stress og dårlig stemning. Så vi glæder os i stedet over at have haft endnu en dejlig sæson. Det ville nok have været på sin plads med en sidste tur med græsslåmaskinen inden vinter, men den gode gammeldags plæneklipper,

uden anden motor end mig (den er for tung for børnene og min mand og jeg har en gammel aftale om græsslåning, der ikke er faldet ud til min fordel) har det ikke godt med vådt højt græs, så til foråret må vi låne en motordrevet af naboen, inden den gamle "økologiske" klipper kan overtage igen. Astrid vil så både være et år ældre og stærkere, så mon ikke vi kan begynde at deles om tjansen?

STATUS OVER ÅRETS HØST

En kort status over høsten af afgrøder er altid rar at tænke tilbage på, mens vi venter på næste omgang. Det lille drivhus har bugnet af tomater og ikke mindst chili, som vi kommer til at have glæde af langt ind i vinter fordi børnenes far har tørret og syltet en masse. De førømtalte blåbærbuske har overgået sig selv. Ligesom det har været et fantastisk hindbærår. Brombærbuskene gav også en del, men det gør de faktisk altid. Det har været ren lykke dagligt at kunne gå ud at hente en håndfuld blandede bær til morgenmaden.

Æbletræerne, som Astrid tidligere på sæsonen gav en omgang brun sæbe på grund af bladlus, blev aldrig rigtig glade. Der har vel været omkring fem æbler i alt, som vi nåede at spise inden ørentvistene gjorde det.

Køkkenhaven har været en moderat succes med mange bønner og rødbeder, men så heller ikke så meget andet. Vi prøvede at så græskar igen og planterne løb da også lystigt henover jorden men ingen græskar. Majsene

manglede varme, men de så flotte ud, så de får en chance mere næste år. Astrid vil også lave græskarplanter igen til foråret, så vi skal undersøge, hvordan de bliver bestøvet.

Vi har allerede flere spændende projekter på bedding. Astrid lillebror Sigurd har en legekammerat, der også har en kolonihave, og deres æbletræ skulle være helt fantastisk med mængder af æbler på. De har lovet os en gren samt, ikke mindst, gode råd om, hvordan vi skal få det til at lykkes. Vi kan også direkte overføre et projekt fra dette år, som vi aldrig kom i gang med: Huset skal males både ude og inde. Men igen – dårlig samvittighed kan man ikke bruge til noget – og det er altid godt at have planer for den næste sæson, der jo venter lige om hjørnet.

Vi gør din drøm til virkelighed

Vi hænger os i
detaljer, men har også
fokus på det store overblik.

- skal vi tale om dit nye
kolonihavehus - ring på
tlf. 2585 6911

COMBI
GRUPPEN

I FORBIFARTEN

Af Carsten Juul
Konsulent i Aarhuskredsen

Man hører ofte, at der ikke er nær så meget fantasi blandt kolonisterne som tidligere. Det modbevises af disse billeder, som Carsten Juul har taget på sine mange besøg i haveforeningerne. Se på dem, nyd dem og bliv inspireret.

HAVELÅGE

Fin dekoration på lågen. Desværre kan man ikke kigge gennem nøglehullet.

FYRREKOGLE UNDER RODODENDRON

Hvis der er nåletræer med kogler i nærheden af haven er det en god ide at samle dem sammen og bruge dem som bunddække under træer og buske, hvor jorden er udækket. Her fyrrekogler.

HAVEGANGE

På det første stykke inden græsplænen er denne gang kantet med velduftende timian. Havegangen slynger sig videre ned over plænen til huset.

BUNDDÆKKE VED HÆKKEN

Det er en god ide at holde jorden fri fra højt voksende planter i en bredde på ca. 50 cm, så man kan komme til at klippe den uden at genere evt. planter. Et lavt bunddække som her tager ikke skade af at man træder på det i mindre grad.

NILFISK

En gammel udtjent top fra en Nilfisk har fået forlænget livet ved at blive brugt som lampeskærm.

DRÆBERSVAMPEN

Af Jørgen Bech-Andersen
Plantepatolog

Jørgen Bech-Andersen har blik for ting i haven, mange af os andre ikke tænker over eller lægger mærke til. Læs og lær om noget af det her.

Nu har vi hørt så meget om dræbersnegle, der er blevet indført fra det tørre Sydeuropa, og som hygger sig i det fugtige Norden. Vi har en indfødt dræbersvamp, nemlig ægte honningsvamp *Armillaria mella*, der angriber og dræber træer.

FARLIG FOR TRÆER, SPISELIG FOR MENNESKER

Honningsvamp lyder da ellers hyggeligt, og det danske navn har den fået på grund af hattens honninggule farve. I de senere år er honningsvampen blevet opdelt i flere forskellige arter, hvor nogle angriber løvtræ andre nåletræ og andre igen angriber både løv- og nåletræ. Svampen danner store knipper af frugtlegerer på veddet og kendes på den honninggule farve ligesom der ses en tydelig ringdannelse øverst på stokken. Ens for alle typer af honningsvamp er, at de kan spises efter kogning eller stegning, hvor de har en let syrlig smag. Når vi kalder den for dræbersvamp er årsagen, at den danner mørke udløbere, såkaldte

Frugtlegerer af Honningsvamp ses på afdød stub af fyr.

rhizomorpher, der vokser gennem jorden. Møder de et træ vokser de ind under barken, hvor de udskiller toxiner, der dræber træerne. Herefter udnytter de træets cellulose som næringskilde. Anlægger man en have på gammel skovbund kan det være et problem med dræbersvampen.

DEN LYSENDE SVAMP

Dræbersvampen skaber ekstra uhygge ved at det angrebne træ er selvlysende; det ses specielt i mørke nætter. Fænomenet kaldes også alfelys, fakkeltre eller falsk ild. Kemisk benævnes fænomenet bioluminescens og forårsages af enzymet luciferase. Lyset kan måske tiltrække insekter, der spreder svampesporer eller tiltrækker hvepse, der dræber svampemyg.

VERDENS STØRSTE ORGANISME

Honningsvampen er speciel, ikke bare ved at den kan dræbe levende træer og lyse om natten, den har vist sig samtidig at være verdens største organisme, altså også større end de største træer og hvaler, der vejer mange tons.

Svampe formere sig ved sporer, der

spirer med en hyfe, der udvikler sig til et mycelium som breder sig fra det centrale voksested ud til alle sider. Vi kan se fugtlegerer i en ring, der langsomt breder sig i alle retninger. I Oregon i USA har man fundet en honningsvamp, der dækker 8,9 kvadratkilometer og som man har beregnet til at være hen ved 2400 år gammel. Tager man jordprøver og vejer honningsvampens mycelium i en kvadratmeter jord og ganger det med 8,9 kvadratkilometer vil det samlede mycelium udgøre verdens største organisme. Som bevis har man ved dna analyser påvist at alle mycelieprøverne er fra et og samme individ. Næsten ikke til at tro.

Sorte rhizomerfer af Honningsvamp ses under barken på fyrretræ, efter at svampen har dræbt træet.

DEN GRØNNE TELEFON

Af Grethe Bjerregaard
Redaktør

Gennem årene kommer der mange samtaler via den grønne telefon. Nogle af de emner, der bliver berørt, er dem, der omtales herunder.

HVORNÅR SKAL HÆKKEN KLIPPES?

En hel del haveforeninger har vedtaget, at hækkene skal være klippet inden sankthans. Det høres dog også, at nogle anbefaler at vente omkring en måned mere med at klippe hækken fordi man så bl.a. undgår at komme til at skade evt. ynglende fugle. Hvis man klipper hækken senest omkring sankthans vil hækken begynde at skyde igen og det kan være nødvendigt at klippe den endnu en gang inden efteråret hvis den skal stå skarp og fin vinteren over. Hvis man venter med at klippe til et godt stykke hen i juli vil hækken en stor del af sommeren være "langhåret" mens den til gengæld vil stå skarp

indtil næste forår, hvor den begynder at skyde igen og fuglenes yngleperiode kan foregå i fred. Hvad man foretrækker afhænger af hvad man beslutter i fællesskab i haveforeningerne.

MONILIA PÅ ÆBLER

På æbler kan man se svampeangreb med hvide eller gule belægninger samlet i ringformede formationer. Det er svampen *Monilia* der er tale om. Den angriber sårede frugter, fx som følge af insekt- eller larveangreb. Frugterne rådner meget hurtigt og de lugter af eddike. Frugter, der falder ned, kan lægges på kompostbunken men nogle frugter bliver hængende på træerne vinteren over. De er smittefarlige og skal fjernes fra træet men kan være vanskelige at få øje på da de tørrer ind og kaldes mumieæbler. Hvis æblerne er under opbevaring kan de blive helt sorte og kaldes negeræbler. De bør naturligvis fjernes hurtigst muligt, så de ikke smitter de sunde æbler. Også pære og kirsebær kan angribes af svampen.

FORSPIRING AF KARTOFLER

Kartofler, der forspires i mørke, giver lange, hvide og skrøbelige skud mens kartofler, der forspires i lys, udvikler korte, tykke og grønne skud der ikke så hurtigt knækker fx når de lægges.

DEN GRØNNE TELEFON

Tirsdage kl. 10.30-12.30 er den "grønne telefon" åben på forbundskontoret. I dette tidsrum kan du ringe på tlf. 38 28 87 50 og få en snak med Grethe Bjerregaard om problemer i haven og om planter og have i det hele taget. Du kan også sende en mail til gb@kolonihave.dk med spørgsmål, kommentarer, sjove historier eller oplevelser. Du kan forvente svar på din mail i løbet af en uges tid.

Se også Kolonihaveforbundets hjemmeside www.kolonihave.dk hvor du i Havehjørnet kan se mange af artiklerne fra Havebladet.

KONSULENTMØDE 2017

Af Hans Preisler

Konsulent i Vestsjællands kreds

Fotos: Grethe Bjerregaard

Konsulenternes årlige konsulenttræf foregik denne gang i Ørestadsregionen med besøg på Pometet i Taastrup, Gartneriet Toftegård i Køge, Haveforeningen Nærlunda, Splendor Planteskole og parken Sofiero alle i Helsingborg samt Haveforeningen Klostermosen og Kelleris Vingård i Helsingør.

Selve mødet blev afholdt den 1. til 3. september 2017 på LO skolen Konventum i Helsingør. 11 konsulenter fra hele landet samt forbundsformand Preben Jacobsen og medlem af Konsulentudvalget, Peter Rønning-Bæk deltog. Mødets formål er at samle landets konsulenter og forbundets ledelse til en orientering og faglig snak om aktuelle emner og arbejdsopgaver rundt omkring i kredsene og i forbundet.

Dagsordenen var blandt andet:

- Årets plantesygdomme
- Frugt og bær udvalgets arbejde
- Havebladet
- Orientering fra Forbundet til konsulenterne og orientering fra konsulenterne fra deres respektive kredse samt
- Havepræmieringsordning

Årets møde var særdeles godt med meget engagerede og dedikerede personer der førte os rundt på de forskellige besøg. Vi blev klogere på den seneste forskning om frugtavl på Pometet, på chili og krydderurter, dyrkning af svampe m.v til gødskning samt på dyrkning af vin. Endvidere blev der tid til besøg i en kolonihaveforening i både Helsingborg og Helsingør. Konsulen-

terne lægger stor vægt på dette møde, hvor man en gang årligt kan mødes med forbundsledelsen, få en aktuel opdatering, samt mødes med konsulenterne på tværs af landets kredse til faglige diskussioner, ekskursioner og networking. Medlemmerne kan drage nytte af dette årlige møde, dels lærer vi altid nye faglige ting på mødet, dels styrker vi vores interne faglige netværk, der f.eks. gør det muligt altid at kunne søge faglig hjælp hos en kollega.

ODENSES KOLONIHAYER

Af Preben Sørensen

Ved præsentationen af 24 lokalplaner på Odense rådhus var der stor interesse for Odenses kolonihaver.

På forslag af projektkoordinator Anja Skovslund Henriksen i Odense Kommunes By-og Kulturforvaltning afholdt kommunen et Åbent Hus-arrangement i rådhusalen den 26. september for at styrke båndene til byens kolonihaver:

- Vi er et særligt kolonihave-team på tre medarbejdere, hvortil alle spørgsmål vedrørende byens ca. 4.000 kolonihaver kan stilles og bliver behandlet. Da nye lokalplaner for 24 haveforeninger alligevel skal behandles de kommende måneder, fandt vi det rigtigst at få en direkte dialog med kolonisterne ved et sådant arrangement.
- Der er desuden mange andre forhold i forbindelse med kolonihaverne bl.a. dyrkning af giftfrie haver, gode råd om brændeovne, bekæmpelse af ukrudt og skadedyr, orientering om kompostering samt om etablering af samletanke, som der blev holdt foredrag om i rådhusets kælderetage med god tilslutning, oplyste Anja Skovslund Henriksen.
- Odense Havelodselskab med 30 haveforeninger tilsluttet Kolonihaveforbundet og med tilsammen ca. 3.400 medlemmer hilser initiativet velkommen. Det er godt at både kolonister og andre interesserede her kan få information om bl.a. de kommende lokalplaner – selvom vi hellere havde set én lokalplan for alle byens kolonihaveområder, sagde

kredsformand Carsten Bjørk Olsen.

- Ved rådhusarrangementet kunne interesserede desuden på vores stand spørge til ledige haver, ligesom vi besvarede en række spørgsmål vedr. de kommende lokalplaner og andre forhold vedrørende kolonihaverne.

Forbundsformand Preben Jacobsen overværede også Åbent Hus-arrangementet og glædede sig over, at Odense Kommune her virkelig gør en god indsats for kolonihaverne bl.a. i det særlige Kolonihave-team.

På Havelodselskabets stand besvarede han endvidere en række spørgsmål fra aktive kolonister om forbundets virksomhed på en række områder.

På Kolonihaveforbundets stand ses her fra Odense-kredsen: Carsten Bjørk Olsen, Henning Kaas, Jørgen E. Jørgensen og Leif O. Pedersen.

Forbundsformand Preben Jacobsen og projektkoordinator Anja Skovslund Henriksen ved kommunens informationsstand.

Der var mange besøgende ved de forskellige stande i rådhushallen.

FORBUNDET SKAL VÆRE EN PROFESSIONEL OG DYNAMISK ORGANISATION

Af Preben Sørensen

Nyt forslag til vision og slogan for Kolonihaveforbundet

Kolonihaveforbundet skal være en professionel og dynamisk organisation, der aktivt imødekommer og understøtter medlemmernes skiftende behov. Kolonihaverne skal med et bredt socialt sigte være en levende del af samfundet og sikre fællesskab, tiltrækkende haveformer og udfoldelsesmuligheder for alle.

Således lød forslaget til Kolonihaveforbundets nye vision, udarbejdet af konsulentfirmaet PrimusMotor med udgangspunkt i den indsats som forbundets hovedbestyrelse har udført gennem fire tema-møder, afsluttende den 20. maj 2017 med drøftelser om fremtidsvisionerne for både forbund, kredse og haveforeninger.

I den afsluttende debat indgik også forslag til et fremtidig slogan for forbundet, og her var der mest opbakning bag sloganet *Kolonihaver for alle* suppleret med sloganet *Der er også en kolonihave til dig*, der mest henvender sig til nye eller kommende kolonister.

HB-medlemmerne valgte de fire vigtigste strategiske indsatser, som det foreslås at der skal fokuseres på først frem til et opfølgningsmøde i slutningen af januar 2018.

BEDRE KOMMUNIKATION

Det drejer sig om at forbedre kommunikationen både internt og eksternt, konkret ved nedsættelse af et kommunikationsudvalg, der bl.a. skal udarbejde forslag til kommunikationskurser, ligesom der skal udpeges en kommunikationsansvarlig i hver kreds. Der arbejdes også med forslag om ansættelse af en kommunikationskonsulent på forbunds-kontoret til at styrke kommunikationen på alle niveauer.

Det handler endvidere om, at sloganet "Kolonihaver for alle" skal udbredes og synliggøres bedst muligt bl.a. ved udvikling af en funktion på forbundets elektroniske formandsportal, hvor haveforeningerne kan indtaste oplysninger om ledige haver, som skal kunne tilgås af interesserede, kommende kolonister.

Der var også et ønske om at professionalisere de forskellige funktioner og arbejdsområder på alle niveauer og udarbejde centrale løsninger herpå. Her skal der konkret gennemføres en behovsanalyse for at afklare hvilke behov kredse og foreninger har for aflastninger – opgaver som med

Kolonihaveforbundets direktør, Ditte Jensen, præsenterede resultatet af et gruppearbejde om fremtidsvisioner for forbundet.

fordel kan varetages centralt og dermed mere professionelt.

Den sidste strategiske indsats handler om vejledning til foreningerne vedrørende kloakering og klimasikring. Her foreslås det afdækket hvor mange - og hvilke foreninger - der står for en gennemførelse eller omlægning af kloakering samt oprettelse af en kloakgruppe, som skal udarbejde en foreningsvejledning/vidensbank om dette emne.

MANGE FORSLAG

I den afsluttende rapport er der oplistet mange ideer til at skabe større opmærksomhed omkring kolonihaverne i form af f.eks. landsdækkende konkurrencer, et tv-program om livet i kolonihaven, et DM i kolonihave eller en landsdækkende kolonihave-festival.

Der er også forslag om delehaver, om legepladser i foreningerne eller en koloni-børnehave for at tiltrække børnefamilierne, om eksterne samarbejdspartnere som boligforeninger eller økologiske landbrug samt om etablering af skolekontakt med fortællingen "Kolonihaver for alle". Der er således mange ideer at drøfte i foreninger og kredse, ved kommende hovedbestyrelsesmøder og ved den næste kongres i Odense i sommeren 2018.

NY MØDEFORM SKABER GODE RESULTATER

Af Christina Hammer

Små intime gruppedebatter danner grundlag for hurtigere og bedre beslutninger omkring hovedbestyrelsens bord

Det store udviklingsarbejde, som Kolonihaveforbundet igangsatte i foråret 2017, bærer allerede frugt i Hovedbestyrelsen, hvor en ny mødeform har skabt større ejerskab og mere indflydelse på beslutningerne for de enkelte hovedbestyrelsesmedlemmer. Det var tydeligt ved seneste møde i september, hvor dagsordenen var tung men mødet alligevel flød let.

SAMARBEJDET I HOVEDBESTYRELSEN

Et af fokusområderne på temadagene omkring udvikling og modernisering af Kolonihaveforbundet har netop været samarbejdet i hovedbestyrelsen. En interviewrunde blandt medlemmerne viste, at flere følte, at kun få tog ordet og det var de samme, der fyldte i debatten. Tonen på møderne var også et emne, som flere hovedbestyrelsesmedlemmer pegede på. Blandt andre Karsten Kehlet fra Nordsjællandskredsen, der altid har undret sig over hilseformen.

“Jeg er vant til at give hånd, når jeg møder andre, men det var ikke alle, der gjorde det, når vi har holdt møder i hovedbestyrelsen. For mig er det naturligt at hilse ordentligt på hinanden, så det foreslog jeg, at vi gjorde. Det kan da godt virke lidt dumt på nogen, at man er nødt til at have en regel omkring det at hilse, men det har faktisk haft den betydning, at vi er kommet tættere på hinanden og jeg oplever en større respekt for hinanden og de forskelligheder vi har”, siger Karsten Kehlet.

DEBAT I GRUPPER

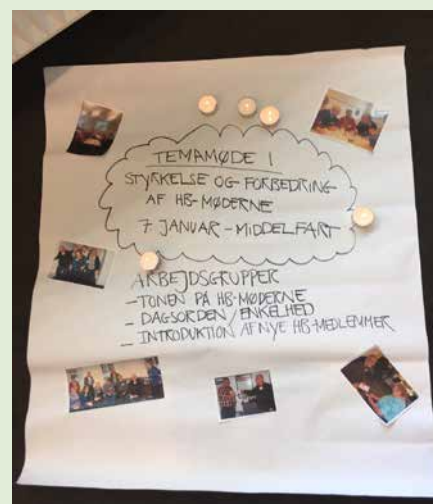
Udfordringen i at få alle med i debatterne og de mere tavse til at byde ind, er foreløbig løst ved at lægge debatten om valgte emner ud i mindre grupper. Hovedbestyrelsen beslutter om fredagen, hvilke emner på dagsordenen, de ønsker at gå i dybden med, når mødet indledes lørdag morgen, og således er alle klar til at dykke ned i emnerne og efter en til to timers debat, alt efter emnernes tyngde, at aflægge rapport foran hele hovedbestyrelsen, der så diskuterer og træffer beslutning på området.

Ifølge André Just Vedgren fra Hovedstaden Syd betyder det en langt smidigere arbejdsgang, som involverer alle.

“Mødeformen med debat i mindre grupper fungerer rigtig godt. Der er plads til, at folk kan få sagt deres mening og vi får diskuteret emnerne til bunds i et mindre forum. Det giver bedre forståelse og et bedre grundlag at træffe beslutninger på. Jeg er sikker på, at beslutningerne også bliver truffet langt hurtigere, fordi alle er klædt

Karsten Kehlet fra Nordsjællands Kredsen foreslår, at medlemmerne af hovedbestyrelsen giver hånd, når de mødes og det skaber allerede en bedre tone.

En temadag om samarbejde i hovedbestyrelsen har skabt en ny mødeform og en bedre tone.

godt på og har taget stilling ude i grupperne, så debatten i selve hovedbestyrelsen bliver mere fokuseret og vi derfor nemmere kommer frem til at træffe beslutningerne”, siger André Just Vedgren.

UDVIKLINGEN KOSTER

Det store udviklingsarbejde, der også omfatter en professionalisering af Kolonihaveforbundets kommunikation samt udvikling på IT-området, så medlemmerne får en tidssvarende og brugbar hjemmeside – faktisk et helt digitalt univers – hvor der både vil være masser af information, historier fra kolonihaver rundt om i landet samt mulighed for, at kredsene har egne sider med samtalefora og meget mere, betyder også, at der er brug for

flere ressourcer i Kolonihaveforbundet. Derfor indstillede hovedbestyrelsen ved mødet i september, at kontingentet stiger med 50 kr. pr. medlem om året. Dette blev vedtaget ligesom budgettet, der blev fremlagt og afspejlede de udgifter, som hovedbestyrelsen stemte for, blev vedtaget.

KONGRES NÆRMER SIG

Udover budgettet diskuterede hovedbestyrelsen også oprettelsen af et ankenævn, som Ankenævnsudvalget arbejder videre med frem mod kongressen næste år. Også Købs- og Salgsudvalget i Kolonihaveforbundet fremlagde en række indstillinger, som blev vedtaget og derfor nu skal udmøntes i konkrete kongresforslag.

Endelig indstillede Forbunds-kon-toret også til fokus på inddragelse af

haveforeningerne i kredsene i forhold til at komme med forslag til kongressen. Kolonihaveforbundet har et ønske om, at der sker en inddragelse af haveforeningerne i arbejdet med kongresforslag og at de tager ejerskab for forbundet. Det sker allerede i dag i blandt andet Nordjysk Kreds, hvor Inger Kløjgaard delte kredsens metode med den øvrige hovedbestyrelse. "Vi tager det op i oktober på vores formandsmøde og så tager de det med hjem og drøfter det i deres foreninger til foråret", sagde Inger Kløjgaard. Også Kirsten Holm fra Hovedstaden Vest gav sine erfaringer med foreningsinddragelse videre.

"Alle vores 14 foreninger er repræsenteret i kredsbestyrelsen og vi mødes i efteråret og diskuterer det", sagde Kirsten Holm.

September måneds hovedbestyrelsesmøde blev afsluttet med udnævnelsen af et nyt æresmedlem, nemlig Benny Pedersen, der i en årrække sad i Kolonihaveforbundets hovedbestyrelse. Forbundet ønsker Benny Pedersen tillykke.

Et vigtigt element i den ny mødeform er debat i mindre grupper, så flere får ordet og emnerne bliver behandlet bedre.

KOLONIHAVEFORBUNDET ER KLAR TIL FREMTIDEN

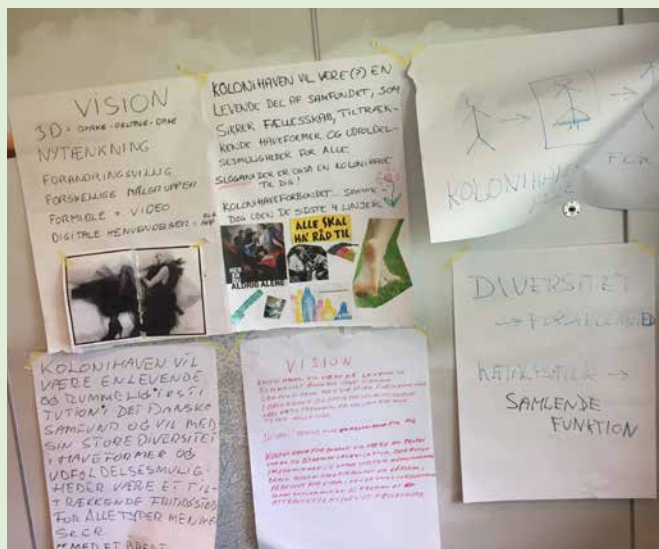
Af Christina Hammer

Stort udviklingsarbejde moderniserer Kolonihaveforbundet, der skal være mere synligt, kommunikere bedre på flere platforme og lette arbejdsbyrden i foreninger og kredse.

Større sammenhold, bedre kommunikation og i det hele taget en professionel og attraktiv interesseorganisation, der giver yngre kolonister mod på at tage en bestyrelsespost og bidrage med frivilligt arbejde i Kolonihaveforbundets maskinrum. Det var de gennemgående konklusioner på de hundredvis af idéer og tanker, der er spiret frem på baggrund af det udviklingsarbejde, Kolonihaveforbundets hovedbestyrelse har gennemført siden januar 2017.

SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE OM MØDEFORM

Helt overordnet har hovedbestyrelsen i Kolonihaveforbundet deltaget i en større spørgeskemaundersøgelse, så man helt anonymt og dermed ganske ærligt, har haft muligheden for at sætte ord på både godt og skidt i Kolonihaveforbundet. Efterfølgende har hovedbestyrelsesmedlemmerne så deltaget i fire temadage, hvor samarbejdet i selve hovedbestyrelsen var til diskussion. Her blev man enige om en mere dynamisk mødeform, hvor enkelte emner udvælges til en debat i mindre grupper, således at flere får mulighed

Idéerne fløj gennem luften under de fire temadage og er mundet ud i et konkret slogan og en vision, som skal være Kolonihaveforbundets ledestjerne i det fremtidige arbejde.

for at komme til orde og dermed sætte præg på de beslutninger, der bliver truffet. Mødeformen har allerede været afprøvet to gange med meget tilfredsstillende resultater.

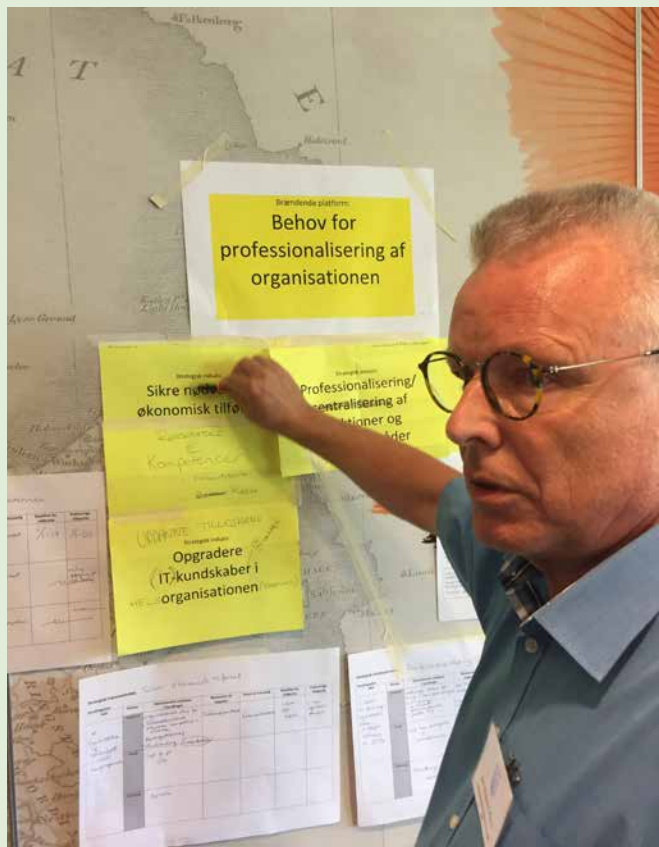
UNGE KRÆFTER I KREDSE OG FORENINGER

Også kredsene og deres forskelle fra og ligheder med hinanden og selve Kolonihaveforbundet har været til debat. Kredsene har mange styrker og af de væsentligste er sammenholdet og rummeligheden. De fleste deltagere på temadagen om arbejdet i kredsene videregav oplevelsen af, at der er plads til alle og rum for mange forskellige interesser i kredsene, hvor man ofte mødes om det grønne fællesskab. Udfordringen er imidlertid, at der mangler nye, unge kræfter. Bestyrelsesarbejdet er omfattende og nogle sammenlignede det ligefrem med et reelt deltidsjob. Et væsentligt indsatsområde er derfor at gøre bestyrelsesarbejdet mere attraktivt for yngre, men dermed også erhvervsaktive og travle mennesker. Det kan blandt andet ske ved, at Kolonihaveforbundet stiller flere servicetilbud til rådighed, som haveforeningerne kan tilkøbe for på den måde at lette arbejdsbyrden ude i haveforeningerne. Målsætninger er, at i 2020 er det administrative arbejde i foreninger og kredse reduceret med minimum 25 procent.

FREMTIDENS FORBUND

På den tredje temadag var fremtidens Kolonihaveforbund til diskussion. Et par unge kolonister i tyverne pegede på, hvor indsatsen for at modernisere Kolonihaveforbundet lå set fra deres ståsted og en fremtidsforsker gav indblik i organisationskulturen i et fremadrettet perspektiv.

De unge pegede først og fremmest på kommunikationen, som de mente burde forbedres og udvides og gerne på flere platforme. Informationen skal være lettilgængelig

Hovedbestyrelsesmedlemmerne, her er det John Damgaard fra Hovedstaden Sydvest, efterspurgte en professionalisering af Kolonihaveforbundet.

Temadagene skabte ikke bare ikoniske spaghettiårne men også sammenhold, udvikling og nye idéer, der skal fornyge og forny Kolonihaveforbundet.

og serveres, der hvor de er. De pegede også på et bedre værtskab ude i haveforeningerne, hvor de efterlyste større åbenhed for nye ideer og helt simpelt at lægge møderne udenfor arbejdstid og servere kaffe fremfor alkohol.

Fremtidsforskeren pegede på digitaliseringen og forventningen om en professionel kerneorganisation, der løser udfordringerne for medlemmerne. Generelt gider yngre mennesker ikke være bundet op på kalenderaftaler langt ude i fremtiden, ligesom de foretrækker at dele og finde informationer på de sociale medier.

VISION OG SLOGAN

Udover at definere den organisatoriske værdiskabelse og udvikle nye idéer og produkter, gav deltagerne på temadagene også udtryk for, at de mener, at kolonihavetanken skal synliggøres og kendskabet til Kolonihaveforbundet skal øges. Hovedbestyrelsesmedlemmerne formulerede en vision, der lyder:

“Kolonihaveforbundet skal være en professional og dynamisk organisation, der aktivt imødekommer og understøtter medlemmernes skiftende behov. Kolonihaverne skal med et bredt socialt sigte være en levende del af samfundet og sikre fællesskab, tiltrækkende haveformer og udfoldelsesmuligheder for alle.”

Det samlede udviklingsarbejde resulterede i et overordnet slogan “Kolonihaver for alle”, der sammen med visionen skal være en form for ledestjerne for Kolonihaveforbundets fremtidige arbejde.

PRAKTISKE ØNSKER

På det mere operationelle plan blev der også fremlagt ønsker om nedsættelsen af et Klima- og kloakudvalg, der kan samle viden og erfaring samt udarbejde vejledninger til haveforeningerne på området. Et andet praktisk ønske er en række nye funktioner på hjemmesiden.

Susan Mai Andersen fra Hovedstaden Vest pegede på kloakering som et fokusområde og der er på baggrund af drøftelserne på temadagene nedsat et Kloak- og Klimaudvalg.

VISION FOR KOLONIHAVEFORBUNDET

Kolonihaveforbundet skal være en professional og dynamisk organisation, der aktivt imødekommer og understøtter medlemmernes skiftende behov. Kolonihaverne skal med et bredt socialt sigte være en levende del af samfundet og sikre fællesskab, tiltrækkende haveformer og udfoldelsesmuligheder for alle.

KRYDSORD

Hvis du løser krydsordet og sender løsningen på ordet med spørgsmålstegnet til Kolonihaveforbundet, enten på postadressen Smedeholm 13 C, 2. th, 2730 Herlev eller på mailadressen info@kolonihave.dk, deltager du i lodtrækningen om tre præmier, der består af et gavekort på 300 kr. til et havecenter.

Løsningen skal være Kolonihaveforbundet i hænde senest 23.1.2018 (vi er kun ude efter ordet med spørgsmålstegnet).

Løsningen i Havebladet nr. 4/2017 er **KOLONIHAVE**

Vinderne:

1. Ida Møllerup, Virum
2. Peter Beck Hansen, Valby
3. Birthe Møller, Odense

Alle 3 vinderne får snarest deres gavekort tilsendt.

Hvor ligger foreningen "De runde haver"											
5 2017	FAG- MAND	SAMT	SPORTS- MAND	LEGEMS- DELEN	BOG	★	KILO- POND	TONE	SAGN- KONGE	STED- NAVN	FLOD
FISK						VÆKST PÆRE- MÅL	1			8	
SOLO- TUR				6				GAL FIRMA			
KILO		FOR- NAVN UDBRUD					UORDEN STOP- ORDRE		5		
?					4	DYR TALORD					SANGER- INDE
UDBRUD	7		ADVER- BIUM GREB						DRIK PADDE		2
KARAT		DRIK INSEKT			MØDTE FRANSK Ø					UBE- KENDT MÆRKE	
MATERI- ALE							HEJSE- VÆRK UBE- KENDT				
VELHAV- ENDE						3		FUGL			

KOLONIHAVEFORBUNDETS FORSIKRINGSORDNINGER

KOLONIHAVEFORBUNDET HAR I SAMARBEJDE MED HDI-GERLING OG ALM. BRAND GJORT DET MULIGT FOR HAVEFORNINGER SÅVEL SOM MEDLEMMER AT TEGNE FORSIKRINGER TIL ATTRAKTIVE PRISER.

SAMMENSÆT JERES FORSIKRINGER, SÅ DE PASSER TIL JERES BEHOV.

ENHVER TILMELDING TIL FORSIKRING SKAL SKE VIA BESTYRELSEN.

KOLLEKTIVE FORENINGSFORSIKRINGER	PRIS	KOLLEKTIVE MEDLEMSFORSIKRINGER	PRIS
Retshjælp	1.815 kr.	Brand, el-skade, og grundejeransvar:	210-275 kr.
Erhvervspakken	1.250 kr.	Bygningskasko:	435-540 kr.
Vurderings- og ankeudvalg	885 kr.	Indbo:	180-290 kr.
Ulykkesforsikring	2.095 kr.	I alt:	825-1105 kr.
NY POLICE:		Præmien er den årlige pris pr. havelod/hus, som afhænger af bygningens størrelse/indbosummen.	
Arbejdsskadeforsikring		Alle tre skal tegnes samtidig med ens dækning for minimum 10 huse.	
Op til 100 haver	800 kr.		
Op til 200 haver	1.600 kr.		
Op til 300 haver	2.400 kr.		
Over 300 haver	3.200 kr.		

LÆS MERE VEDRØRENDE PRISER, BETINGELSER OG POLICER PÅ:

<http://kolonihave.dk/tillidsvalgte/haveforeningerne/forsikring>

VED SPØRGSMÅL HENVISER VI TIL VORES SAMARBEJDSPARTNER:

Christian Tornberg

Forsikringsmægler

Mobil: +45 60 87 29 29

Mail: ct@dinforsikringsmaegler.dk

HVOR FINDERS DER REGLER OM MIN KOLONIHAVE?

Af direktør Ditte Jensen

Kolonihaveforbundet

På Forbundskontoret hører vi ofte medlemmer sige, at der ikke findes andre regler for deres kolonihave end dem, der står i foreningens vedtægter og ordensregler samt i medlemmets lejekontrakt. Dette er sjældent korrekt.

For foreninger på kommunal eller statslig jord gælder for det første Kolonihaveloven. Den er dog ikke så anvendelig i det daglige, da den primært er en "beskyttelseslov", der sørger for at Kolonihaver er svære at nedlægge og at lejepriserne kan holdes nede. Kolonihaveloven indeholder også regler om ventelister og om offentlig adgang til kolonihaveområderne.

FORENINGER PÅ LEJET JORD

Foreninger på lejet jord har altid en lejekontrakt (evt. via en genudlejningsaftale med Kolonihaveforbundet) med jordens ejer. Det er typisk stat eller kommune, men kan også være andre som DSB eller private. Disse lejekontrakter indeholder typisk en række forpligtelser for foreningen samt en række regler om f.eks. byggeri, spildevand, bopælspligt, vedligeholdelse af fællesarealer, ordensregler mv.

DEKLARATIONER

Herudover har mange foreninger – både dem som lejer jorden og dem som selv ejer jorden – en deklaration eller en lokalplan, som indeholder detaljerede regler for området om f.eks. byggeri, bopælspligt, vedligeholdelse af fællesarealerne, ordensregler mv. Nogle kommuner har endvidere spildevandsplaner, som fastlægger hvordan områdets spildevand skal håndteres.

STORE FORSKELLE

Reglerne i både lokalplaner, spildevandsplaner, lejekontrakter og deklarationer er meget forskellige fra forening til forening, så derfor kan der på landsplan være stor forskel på, hvad der er tilladt i den enkelte haveforening.

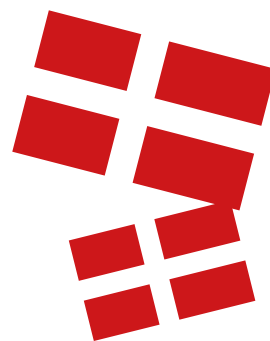
Foreningen har pligt til at overholde de regler, som er beskrevet i

både lokalplaner, spildevandsplaner, lejekontrakter og deklarationer. I modsat fald kan hele haveforeningen blive smidt ud fra området. Varige haver betyder nemlig kun, at området skal bruges til kolonihaver – men det betyder ikke, at området skal benyttes af lige netop jeres forening, hvis foreningen ikke overholder reglerne.

Før jeg får en eller anden dødsyg undskyldning, kan jeg oplyse, at du bor i kolonihavehuset ved siden af..!

KOLONIHAVEFORBUNDET ØNSKER TIL LYKKE

AARHUS

H/F CHARLOTTEHØJ HAR 75 ÅRS JUBILÆUM

I anledning af H/F Charlottehøjs jubilæum har tre kolonister lavet en fotobog med samtlige 139 kolonihavehuse. I tilknytning til billederne er der udsagn om det gode kolonihaveliv. Bogen er et tidsbillede, som beskriver den helt særlige kultur, der er i vores kolonihaver.

Bogen kan købes for 100 kr. + fragt.

Henvendelse til Ulla Nygaard, ulny48@gmail.com.

– Ulla Nygaard

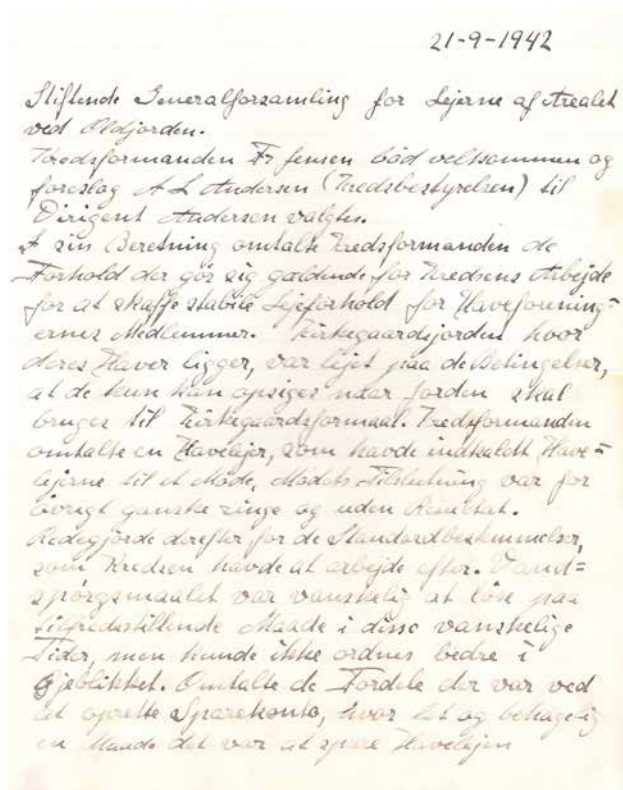
AARHUS

H/F OLDHØJEN FEJRRER 75 ÅRS JUBILÆUM

Den 21. september 1942 afholdtes stiftende generalforsamling for den nye haveforening, som man enstemmigt vedtog skulle hedde Oldhøjen (se kopien af foreningens "Forhandlingsbog").

Det var kredsformanden, Fr. Jensen, der bød velkommen og foreslog A. L. Andersen fra kredsbestyrelsen som dirigent. Det fremgår at Fr. Jensen – lidt senere – "omtalte en Havelejer, som havde indkaldt Havelejerne til et Møde. Mødets Tilslutning var for øvrigt ganske ringe og uden Resultat." Det lidt højtidelige referat er underskrevet af H. Thomsen, der også var en af dem, der blev valgt til foreningens første bestyrelse. H. F. Petersen, have nr. 16, blev valgt til formand – "med Akklamation". Som startkapital vedtoges enstemmigt at indbetale 10 kr. pr medlem senest 1. november 1942. – Ved et bestyrelsesmøde den 21. januar 1943 kom det frem, at det desværre viste sig, at den fastsatte startkapital på 10 kr. pr. medlem var meget vanskelig at få ind. Jubilæet blev fejret i juni 2017.

Med venlig hilsen,
Henning Damsg. Pedersen, fhv. kasserer

SØNDERBORG

60 ÅRS JUBILÆUM I H/F SUNDSMARK

Haveforeningen Sundsmark, der er den største i byen med knap 200 medlemmer, markerede sit 60 års jubilæum med en reception i foreningens store fælleshus lørdag den 18. november.

Jubilæet blev endvidere fejret med en medlemsudflugt i sommer til Charlottehøj Haveforening i Aarhus, Geografisk Have i Kolding og med spisning på Den gamle Grænsekro i Christiansfeld.

– Preben Sørensen, formand

ROSKILDE

H/F MAGLEHØJ HAR FEJRET 50 ÅRS JUBILÆUM

20. november 1967 afholdtes stiftende generalforsamling i H/F Maglehøj. 50 års jubilæet blev fejret med et åbent hus arrangement lørdag d. 12. august 2017 i og ved foreningshuset, hvor venner, samarbejdspartnere og forretningsforbindelser var indbudt.

*På H/F Maglehøjs vegne,
Hans Christian Kryger, formand*

RUDERSDAL

H/F VANGEBO FEJRER 40 ÅRS JUBILÆUM

H/F Vangebo fejrede 40 års jubilæum lørdag den 5. august med en reception kl. 14-16. Mange fandt tid til at komme forbi og ønske tillykke – både nuværende og tidligere haveejere. Vi havde også fornøjelsen at have besøg fra både Kolonihaveforbundet og Rudersdals borgmester Jens Ive.

Vejret var rigtig dansk sommervej med sol og regnbyger men især den voldsomme blæst drillede lidt under opsætning af telt og pavilloner.

H/F Vangebo er en meget velfungerende haveforening, hvor mange har haft haver i rigtig mange år.

Et enkelt medlem har været med fra starten men måtte nødtvungent opgive sin have af helbredsmæssige årsager for et par år siden.

H/F Vangebo er en nyttehaveforening med 18 små haver, hvor der dyrkes mængder af grøntsager, ligesom det altid er muligt at få en flot buket blomster med hjem enten fra egen have eller fra en af de andres. Der er altid villighed til at dele ud af herlighederne. Det samme gælder også for frugt og grøntsager.

Haverne er meget forskellige og det er en fornøjelse at gå rundt at lade sig inspirere.

– Ellen Fænøe, formand

KASTRUP

25 ÅRS JUBILÆUM

Ellis Græbe havde 25 års Jubilæum den 8.7.2017 i vores haveforening.

*Med venlig hilsen H/F Søndervang
Harry Sørensen, formand*

BRØNSHØJ

H/F HUSUMHAVE HAR FEJRET 50 ÅRS JUBILÆUM

Tirsdag d. 26. september 2017 afholdtes reception i anledning af H/F HusumHaves 50 års jubilæum.

– Bestyrelsen

NYT ÆRESMEDLEM

Benny Pedersen er blevet udnævnt til æresmedlem af Kolonihaveforbundet efter mange års arbejde i Kolonihaveforbundets hovedbestyrelse.

– Preben Jacobsen

Nancy og Gert Gerber foran det forsømte hus med stor have, som vinderparret nu er gået i kast med at forny både ude og inde. (Foto: TV SYD).

SØNDERBORG

NY KOLONIHAVE-KRØNNIKE I TV SYD

Den regionale station TV SYD har den 6. januar premiere på en ny krønike efter en konkurrence, hvor et ungt par i Sønderborg-området får stillet en lidt forsømt kolonihave med hus gratis til rådighed og alle udgifter betalt, mod at der løbende optages tv-glimt af arbejdet med at få hus og have istandgjort til den nye sæson til foråret.

Det bliver således en levende skildring af arbejdet med et sådant projekt og samtidig en præsentation af livet i en haveforening, i dette tilfælde haveforeningen Sundsmark i Sønderborg med knap 200 haver. Vinderparret skal beholde havelodden i mindst et år, for at der ikke går spekulation i det.

Udvælgelsen af den pågældende have på Mønstervej foregik efter en rundgang i de fire haveforeninger i byen, i samarbejde med repræsentanter for foreningerne og Kolonihaveforbundets Kreds Sønderjylland, sammen med tv-stationens direktør Betina Bendix og chefredaktør Claus Christensen samt medarbejdere fra produktionsselskabet STV, der skal stå for optagelserne.

Vinderparret blev Nancy og Gert Gerber, Rinkenæs, som sammen med deres tre store børn straks efter overtagelsen gik i gang med istandsættelsen, medens tv-kameraerne løbende følger deres bestræbelser.

Det forventes at kolonihaveserien også vil blive vist på andre af TV 2's regionale kanaler.

– Preben Sørensen

NEKROLOG

Det er med stor sorg vi har modtaget meddelelsen om at et af vores gamle hovedbestyrelsesmedlemmer og mangeårig kredsformand for den gamle Kreds 3, æresmedlem Preben Nielsen, er død i februar måned 2017. Vores Tanker går til Prebens familie.

– Preben Jacobsen, forbundsformand

ODENSE

HAVEFORNING MED TRADITIONER

H/F Viblund er en haveforening med traditioner. Den blev grundlagt 19. marts 1957 og 60-års jubilæet blev nævnt i Havebladet 3/2017.

Inden jubilæumsfesten var det nye festtelt blevet indviet ved det traditionelle pinsemorgenarrangement hvor Lykke Wadstrøm (have 14) blev hyldet for sit 25 års jubilæum i haven. Flidspræmier, der gives til en person, som har overtaget en håbløs have og fået et godt resultat ud af den i løbet af det første år, blev givet til Christian Bendtsen (have 10). Begge fik et diplom og en lille gave med erindringsplade. Bagefter var der salg af lotteri med ikke mindre end 90 gevinster, der alle var sponsoreret af erhvervsdrivende, haveforeningen bruger i det daglige.

– Jørgen Erik Jørgensen, formand

Christian Bendtsen, Formanden og Lykke Wadstrøm i nævnte rækkefølge.

KOLONIHAVEFORBUNDETS HJEMMESIDE

På Kolonihaveforbundets hjemmeside, www.kolonihave.dk, finder du mange oplysninger om kolonihavelivet. Du har også mulighed for at finde mange af de artikler, der har været bragt i Havebladet ved at gå ind på Havehjørnet.

Red.

FORKERT NAVN OG ADRESSE PÅ HAVEBLADET ??

Husk at alle rettelser vedr. medlemsnavn og adresse skal ske til din egen haveforenings bestyrelse.

Red.

TAK FOR I ÅR

Dette er sidste udgave af Havebladet 2017. Første nummer af Havebladet i 2018 udkommer i sidste tredjedel af marts, lige før påske. Vi ønsker alle kolonister en rigtig glædelig jul og et godt nytår.

nynorm® - Hegns-/Havelåger SIDEN 1975

Model: Hellerup

Model Hellerup er en af vores modeller i eksklusivt design. Lågen er i kraftig god kvalitet, lavet i Bossé (Mahogni-art) og malet i hvid.

Mål på lågerne:
300 cm længde
120 cm højste højde
100 cm laveste højde

Låger, stolper, stolpetoppe, hængsler og beslag medfølger i prisen.

Låger, stolper, stolpetoppe, hængsler og beslag.
Kun kr. 26.296,- inkl. moms.

Klik ind på vores hjemmeside og se vores store udvalg af Hegnslåger.

Model Gentofte en låge i rigtig flot design. Lågen er i kraftig god kvalitet, lavet i Bossé (Mahogni-art).

Mål på lågerne:
300 cm længde
120 cm højste højde
100 cm laveste højde

Låger, stolper, stolpetoppe, hængsler og beslag medfølger i prisen.

Model: Gentofte

Låger, stolper, stolpetoppe, hængsler og beslag.
Kun kr. 21.202,- inkl. moms.

*Priserne er eksklusiv levering.

www.nynorm.dk

Tlf: 70 23 15 51 - E-mail: nynorm@nynorm.dk

**KONGELUNDS
HUSENE**

- Alt andet er bare kolonihavehuse

Følg os på facebook

www.kongelundshusene.dk

mail@kongelundshusene.dk

+45 40 15 70 09

JULEKONKURRENCE TIL HAVEBLADETS LÆSERE

HVAD KOSTER DENNE SHANNONPAKKE?

Holderen Shannon er fremstillet af polypropylen, det vil sige et rent og meget vejrbestandigt kunststof. Fås her sammen med et glas Jordnøddesmør Original (330 gram) i et særligt tilbud. **Hvad er pakkens pris?** Find svaret på www.vivara.dk eller i det medsendte folder der kom sammen med HaveBladet.

Svar A • kr. 29,-

Svar B • kr. 35,-

Svar C • kr. 39,-

De 5 præmier man kan vinde, er selvvalgte købmandskurv fra Vivara Naturprodukter
www.vivara.dk

1. Præmie: Selvvalgt købmandskurv til kr. 2.500,-
2. Præmie: Selvvalgt købmandskurv til kr. 1.500,-
3. Præmie: Selvvalgt købmandskurv til kr. 1.000,-
4. Præmie: Selvvalgt købmandskurv til kr. 750,-
5. Præmie: Selvvalgt købmandskurv til kr. 500,-

Hvordan deltager jeg?

Send en email til: svar@vivara.dk

Skriv enten 'Svar A', 'Svar B' eller 'Svar C'

Oplys dine kontaktoplysninger så vi kan komme i kontakt med dig hvis du vinder.

Sidste chance for at deltage er 31. december 2017

Det med småt.

Kontaktoplysninger vil ikke blive gemt, solgt, byttet eller givet til tredje, de gemmes kun til konkurrencens formål og udløb.

SolarMagic er markedets bedste og billigste luftsolfangersystem, hvilket er dokumenteret i den eneste helt uvildige test af luftsolfangersystemer i Danmark.

Den bedste gave du kan gi dig selv og dit havehus.

Særligt tilbud kun til kolonihavebladets læsere.

1 stk. SolarMagic model M40wall, som vist på billedet Nu til 1.950,- før 2.500,- Spar 550,-

(Passer til et hus på op til 50m². Leveringsomkostninger 200,- kan kun bestilles ved tlf. henvendelse på 60231200, da prisen er forbeholdt kolonihavebladets læsere)

SolarMagic, Kammersgårdsvej 36, 7760 Hurup

Tlf. 6023 1200 - kontakt@solarmagic.dk

www.solarmagic.dk

Tagpapdirect

SHINGLES TAGPAP

Vores shingles tagpap udnytter innovativ teknologi til at forbedre shingles' præstationer med mindre vægt.

Alle shingles tagpap er produceret, så det giver en overlegen holdbarhed og fleksibilitet. Holdbarhed mindst 40 år alt efter forhold.

Kun 207,- pr. pakke.

(3 m² pr. pakke, som dækker 2,5 m²)

Fås i flere forskellige farver.

www.tagpapdirect.dk
Tlf: 70 23 15 51 - E-mail: salg@tagpapdirect.dk

GANLØSE

Fritidsbyg ApS

Kolonihavehuse & sommerhuse

Besøg vore prøvehuse
i Ganløse

På adressen:
Måløvvej 99 - Ganløse

Vi giver også gerne tilbud
ud fra egne tegninger

Råhus opstillet:	Indv. materialer til færdiggørelse:	Råhus indv. materialer og montering:
12,0 m ²	kr. 56,000	kr. 12,200
20,0 m ²	kr. 81,400	kr. 17,890
28,0 m ²	kr. 105,000	kr. 38,400
31,5 m ²	kr. 119,580	kr. 39,400
36,0 m ²	kr. 126,200	kr. 42,600
40,0 m ²	kr. 133,800	kr. 46,200
40,5 m ²	kr. 133,800	kr. 43,500
45,0 m ²	kr. 147,200	kr. 48,900
57,0 m ²	kr. 180,900	kr. 57,500
6,0 m ² skur	kr. 21,400	
9,9 m ²	kr. 27,400	

Alle priser er incl. 25% moms.
Alle modeller kan laves med loft til kip. hems.

Nøglefærdige huse, indhent tilbud.

Vinduer og døre med termoglas lavenergi

Tag: Gitterspær 15°. B6 eternit. sort

100 mm mineraluld.

3/4x4" profilbrædder, plastfolie.

Væg: 2x4" tømmer. Vindpap.

1x5 profilbrædder, plastfolie.

Gulv: 2x5" tømmer. 100 mm mineraluld

Vindpap. 22mm spånplade.

Mellem kl. 17-18

Tlf. 4818-3753

Biltelefon 4020-3753

Korskær 4, Ganløse, 3660 Stenløse

www.ganlosefritidsbyg.dk

Der er flere gode grunde til at vælge et hus fra
GANLØSE FritidsByg:

- NYHED! Punktfundament er med i prisen
- Gulvstrøer er overfladeben, 5x5" 2x5"
- Indskud er trykimprægneret
- Stolpekonstruktion 4x4" 2x4"
- Udvendig beklædning: 1x5" profilbrædder, trykimprægneret
- Alle vinduer er oplukkelige, DVK-mærket
- 100 mm isolering i HELE huset, mere efter ønske
- Vinduer og døre kan flyttes efter deres ønske - vi bygger gerne efter Deres tegning
- Indvendig beklædning: 3/4x4" profilbrædder, indv. kvinta og plastfolie indv. glatte døre
- Gulvbrædder eller klikgulv til merpris af 195.00 m²
- 44 års erfaring med kolonihavehuse og sommerhuse.
- NYHED! Vinduer og døre med termoglas/fabriksmalet
- Merpris for ekstra isolering i sommerhuse

NYHED: Nu også Sibirisk lærk mod merpris

Vi kommer ikke på Fyn og i Jylland

- Vær din egen arkitekt og byg hvad du drømmer om.
- Vi leverer alle typer hytter og huse som selvbyg, medbyg eller totalentreprise.
- Mere end 650 kvalitetshuse leveret siden 2003.
- Få udarbejdet et gratis og uforpligtende tilbud

www.birkedalhuset.dk · Tlf. 2420 6009

DEMODAG

ELLER ET FYRAFTENSMØDE

Få besøg i din haveforening af mig og mine varmepumper til demodag eller et fyraftensmøde.

Ring og hør mere eller book en tid på tlf. 22 37 38 78

BESTIL SERVICEEFTERSYN

af din varmepumpe fra **kun 498,-** i din haveforening

(book online på vores hjemmeside)

VARMEPUMPER

fra

kr. 8.498,-

Ring og hør nærmere

SMT-VARMEPUMPER.DK

DANMARKS BEDSTE VARMEPUMPER

SMT-Varmepumper.dk · Havbogårdsvej 1 · 2680 Solrød Strand

Tlf.: 22 37 38 78 · LH@SMT-Varmepumper.DK · smt-varmepumper.dk

Kolonihavehuse & Bjælkehytter

Model Gotland 16

15,2m2, 44mm kraftige bjælker. Komplet byggesæt med vinduer og dør. Før kr. 23.900,-

Nu kun kr. 22.500,- inkl. moms og lev.

Model Hornbæk

24m2 + 9m2 veranda, 70 mm kraftige bjælker. Komplet byggesæt med vinduer og dør. Før 74.400,-

Nu kun kr. 72.500,- inkl. moms og lev.

DESIGN DIT EGET KOLONIHAVEHUS

- eller vælg mellem en af vores mange standard modeller.

Design dit eget drømmehus fra kun 1600,- kr. pr. m2 eller vælg imellem mere end 100 færdige råhuse og hytter på vores hjemmeside www.nynorm.dk. Vi tilbyder også rådgivning og hjælp til byggeplaner.

Model Copenhagen FÆRDIGMONTERET

Har du en drøm om en ny bjælkehytte, men ikke ønsker at montere selv, så kan vi tilbyde færdig montering.

I prisen vil være inkluderet montering af hytte på byggeherrens fundament, isoleringssæt til væg og tag inkl. isoleringsmateriale, shingles tagpap og malede vinduer m.m.

Kun 279.800,- i 70mm

RING og hør nærmere.

Danmarks største udvalg i kvalitets-kolonihavehuse

Vidste du at **5.800** Danske boligejere har handlet bjælkehytter hos Nynorm de seneste år

Alle er umalet byggesæt med termoglas eller 1 lag glas, ekskl. montage sæt, tagbeklædning, fundament og isolering.

Vivara Naturprodukter

Hos Vivara Naturprodukter finder du kvalitets & miljøvenlige naturprodukter til havens dyr (fugle, egern, pindsvin, m.fl.) Bestil også et GRATIS katalog på tlf. 33 31 33 26 eller www.vivara.dk • Gratis fragt ved køb fra 500 kr. Ved køb under 500 kr. er fragten 50 kr. • Alle tilbud gælder til og med 28. februar 2018

125,-

FODERHUS EDESSA

I automaten Edessa kan du tilbyde havens fugle foderblanding og jordnødder på én og samme tid. Det ene kammer har en klar rude af polypropylen, og her kommer foderet ud i bunden. På den anden side kan fuglene uden problem spise løs af jordnødderne gennem et fintmasket net. Materiale: Pulverlakeret metal og polypropylen. Rumindhold: 260 gram foderblanding; 280 gram jordnødder.

31306 • 17 x 16 x 28 cm • kr. 125,-

112,-

BLOKPAKKEN

Pakken består foderhuset "Moldau" inkl. fire forskellige foderblokke a 300g: Original, med frø og kerner, med insekter og med bær. Der bliver kun brugt kvalitetsprodukter til dette patenteret fedt, som fuglene værdsætter i stor stil!

98058 • 19 x 18 x 19 cm • Slagtilbud kr. 112,-

49,-

BIRKEBLOK (REDEKASSE) Ø 32 MM

En perfekt og naturlig redekasse til musvitter. Det er vigtigt at tilbyde redekasser året rundt. I foråret til ynglen naturligvis, men i efteråret og om vinteren giver den ly for rusk, regn, sne og kulde.

90512 • 15 x 15 x 22 cm • Slagtilbud kr. 49,-

Find masser af produkter og gaver i den medsendte folder!

Konkurrence

Hvad er pakkens pris?

Tjek konkurrencen inde i HaveBladet på side 45.

SPECIEL TIL HAVEFUGLE

Jordnøddesmør er et populært kosttilskud for havens fugle, ikke mindst i de kolde vintermåneder. De flotte billeder af mejser, der kravler helt ind i glasset for at få det sidste med, er selvfølgelig altid imponerende.

Praktisk og hurtigt

Glassene kan hurtigt og problemløst fastgøres i holderen, hvilket er ganske praktisk for den travle. En anden fordel er, at man end ikke får beskidte hænder. Det er ikke uden grund et meget populært produkt – både blandt fuglene og vores kunder.

Aldrig almindelig jordnøddesmør

Du bør aldrig give havens fugle almindelig jordnøddesmør, som er beregnet til mennesker. Det indeholder nemlig en række tilsætningsstoffer, der er skadelige for fuglene. For eksempel salt, der kan være meget skadeligt for fuglenes fugtighedsbalance. Det indeholder desuden ristede jordnødder, som ikke indeholder særligt mange næringsstoffer og tværtimod kan være svære at fordøje for fuglene.

**JORDNØDDESMØR
MED MELORME 330 G**
10191 • kr. 20,- / glas
Fra 4 stk. • kr. 15,- / glas
Fra 10 stk. • kr. 12,- / glas

SMØRPAKKEN DUBLIN + 2 GLAS
Omfatter holderen Dublin, samt to glas jordnøddesmør a 330g. • 98319 kr. 75,-